

MŪŽIZGLĪTĪBAS PROGRAMMA
VISPĀRĒJS UZAICINĀJUMS IESNIEGT PRIEKŠLIKUMUS (2011-2013)
STRATĒGISKĀS PRIORITĀTES
2013

IEVADS	2
1. Mūžizglītības programmas vispārīgie un konkrētie mērķi	2
2. Vispārīgais politikas konteksts	3
3. Vispārīgās prioritātes	6
4. Nosacījumi, kas attiecas uz visām programmas daļām	8
5. Kā izmantot šo dokumentu	9
1. NODAĻA. NOZARU PROGRAMMAS	9
1. Comenius – Skolas izglītība	9
1.1 Mobilitāte un partnerības.....	12
1.2 Daudzpusējie projekti.....	12
Ceļā uz 21. gadsimta skolām: atvērtība, inovācija un atbilstība.....	12
Skolas vadība un skolotāju kompetence	13
Pamatprasmes un “transversālās pamatprasmes”	13
Samazināt izglītības priekšlaicīgu pamešanu, uzlabot migrantu izcelsmes un romu skolēnu mācīšanās rezultātus un veicināt dzimumu līdztiesību un integrējošu pieeju mācību procesā.....	14
1.3 Tīkli	14
Uzņēmējdarbība un saikne ar darba vidi.....	14
Veicināt zinātniskās izglītības pievilcību.....	15
Attīstīt pirmsskolas izglītību un agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpi (APIA)	15
Izveidot tādu izglītību, kas apmierina īpašas vajadzības (SEN), lai integrētu visus jauniešus, it īpaši jauniešus ar invaliditāti	15
2. Erasmus – augstākā izglītība, ieskaitot augstāko profesionālo izglītību un apmācību	16
2.1 Mobilitāte	17
2.2 Daudzpusējie projekti.....	18
Paaugstināt izglītības līmeni un nostiprināt augstākās izglītības sociālo dimensiju.....	18
Uzlabot augstākās izglītības kvalitāti un atbilstību sadarbības ceļā starp AII un darba tirgu.....	19
Uzlabot kvalitāti ar mobilitātes un pārrobežu sadarbības starpniecību	20
Zināšanu apvienības.....	20
Uzlabot pārvaldību un finansēšanu	21
2.3 Akadēmiskie tīkli.....	21

3.	Leonardo da Vinci – sākotnējā un tālākā profesionālā izglītība un apmācība.....	22
3.1	Mobilitāte un partnerības.....	24
3.2	Daudzpusējie projekti — inovācijas nodošana (<i>TOI</i>)	25
	Veicināt sadarbību starp PIA un darba vidi	26
	Atbalstīt PIA skolotāju, mācību spēku, instruktoru un PIA iestāžu vadītāju sākotnējo un tālāko apmācību	26
	Sekmēt pamatprasmju apguvi PIA jomā.....	26
	<i>ECVET</i> – mācīšanās rezultātu un kvalifikāciju pārredzamībai un atzīšanai.....	27
	Uzlabot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas PIA jomā	27
	Stratēģijas izglītību priekšlaicīgi pametušo skaita samazināšanai sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā	28
3.3	Daudzpusējie projekti - inovācijas izstrāde (<i>DOI</i>)	29
	Īstenot <i>ECVET</i> mācīšanās rezultātu un kvalifikāciju pārredzamībai un atzīšanai	29
	Uzlabot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas PIA jomā	29
	Nozaru prasmju apvienības.....	30
3.4	Tīkli	30
	Izstrādāt un pārnest mobilitātes stratēģijas PIA jomā.....	30
4.	Grundtvig – pieaugušo izglītība	31
4.1	Mobilitāte un partnerības.....	32
4.2	Daudzpusējie projekti.....	33
	Apgūt pamatprasmes, īstenojot pieaugušo izglītību	33
	Pieaugušo izglītības nozīme sociālās iekļaušanas un dzimumu līdztiesības nostiprināšanā	34
	Radošums un inovācija, tostarp mācīšanās paaudžu paaudzēs; gadus vecāku pilsoņu mācības; mācības ģimenē	34
	Nodrošināt pieaugušo izglītības kvalitāti, ietverot personāla profesionālo pilnveidošanos	34
4.3	Tīkli	35
	Sekmēt kohēziju sociālajā jomā un ekonomikā, uzlabojot pieaugušo izglītības iespējas.....	35
2.	NODAĻA. TRANSVERSĀLĀ PROGRAMMA	35
1.	Galvenā darbība Nr. 1. Politiskā sadarbība un inovācija.....	36
1.1	Mācību apmeklējumi izglītības un profesionālās izglītības speciālistiem un lēmumu pieņēmējiem (mobilitāte)	36
1.2	Daudzpusējie projekti.....	37
1.2.1	Atbalstīt starptautiskus sadarbības projektus, lai veidotu romu integrēšanas pasākumus mūžizglītības jomā	37
1.3	Tīkli	37
1.3.1	Veicināt mūžizglītības stratēģiju, ietverot pārejas starp dažādām izglītības un apmācības jomām	37
1.3.2	Atbalstīt tīkla darbības, lai informētu par veiksmīgāko romu sociālās integrācijas pieredzi, ietverot kultūras, valodas un sociālos aspektos	38
2.	Galvenā darbība Nr. 2. Valodas	39
2.1	Daudzpusējie projekti.....	39
2.1.1	Izglītības, apmācības un darba vides sadarbība.....	39
2.1.2	Veicināt un stiprināt retāk lietoto Eiropas valodu apgūšanu	40
2.1.3	Veicināt lingvistisko kompetenci izglītības un apmācības sistēmā	40
2.1.4	Atbalstīt mācību daļēju vai pilnīgu norisi divās valodās	40
2.1.5	Veicināt kaimiņvalstu valodu apguvi	40
2.2	Tīkli	40

2.2.1	Stiprināt sociālo iekļautību, iespēju vienlīdzību un līdztiesību izglītībā, ietverot migrantu un romu integrāciju	40
2.2.2	Izplatīt tādu projektu rezultātus, kas saistīti ar Eiropas atzinības zīmi par valodu apguvi, un veicināt to tīklošanos.....	41
2.2.3	Veicināt Eiropas mazo valodu apguvi un lietošanu.....	41
2.2.4	Atbalstīt mācību daļēju vai pilnīgu norisi divās valodās	41
3.	Galvenā darbība Nr. 3. IKT.....	42
3.1	Daudzpusējie projekti.....	42
3.1.1	Nostiprināt pamatprasmes, piemēram, digitālo kompetenci, vienojot izglītības jomu un darba vidi	42
3.1.2	Inovatīvas pedagogijas un novērtēšanas metodes dažādiem mācību ceļiem.....	43
3.2	Tīkli	44
3.2.1	Ieinteresēto personu kopienas Eiropā; jaunu tehnoloģija pārņemšana izglītībā un apmācībā	44
3.2.2	Ieinteresēto personu kopienas Eiropā; izmēģinājuma projektu un projektu rezultātu izplatīšana	44
3.2.3	Ieinteresēto personu kopienas Eiropā; sociālekonomiskās un digitālās plaisas mazināšana	44
4.	Galvenā darbība Nr. 4. rezultātu izplatīšana un izmantošana.....	45
4.1	Daudzpusējie projekti.....	45
4.1.1	Prakses kopienas	45
4.1.2	Tematiska, mērķtiecīga “vērtības celšanas” darbību izplatīšana un novērtēšana	46
3.	NODAĻA. JEAN MONNET PROGRAMMA	46
1.	Mācīšanas projekti (<i>Jean Monnet</i> moduļi, <i>Jean Monnet</i> katedras un <i>Jean Monnet</i> katedras <i>ad personam</i>).....	47
2.	Citi akadēmiskie un pētniecības projekti (<i>Jean Monnet</i> izcilības centri, informācijas un pētniecības darbības un daudzpusējās izpētes grupas).....	47

IEVADS

1. MŪŽIZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS VISPĀRĪGIE UN KONKRĒTIE MĒRĶI

Mūžizglītības programmas mērķi ir noteikti 1. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Lēmumā Nr. 1720/2006/EK, ar ko izveido rīcības programmu mūžizglītības jomā¹ (turpmāk “programmas izveides lēmums”). Tos pēc vajadzības piemēro visām programmas daļām, un tos papildina katras apakšprogrammas konkrētie mērķi un darbības mērķi (skatīt attiecīgās nodaļas šajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus).

Programmas 1. panta 2. punktā noteikts, ka “mūžizglītības programmas pamatmērķis ir, izmantojot mūžizglītību, veicināt Eiropas Savienības kā augsta līmeņa uz zināšanām balstītas sabiedrības attīstību ar stabilu ekonomikas izaugsmi, ar vairāk un labākām darba vietām un augstāku sociālo kohēziju, vienlaikus nodrošinot labu vides aizsardzību nākamām paaudzēm”. Programmas mērķis ir veicināt it īpaši apmaiņu, sadarbību un mobilitāti starp izglītības un apmācības sistēmām Eiropas Savienības tā, lai tās kļūtu par pasaules mēroga kvalitātes standartu.

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 1. panta 3. punktu konkrētie programmas mērķi ir šādi:

- a) veicināt kvalitatīvas mūžizglītības attīstību un šīs jomas sistēmās un praksē sekmēt augstu kvalitāti, inovāciju un Eiropas dimensiju;
- b) atbalstīt Eiropas mūžizglītības telpas izveidi;
- c) palīdzēt uzlabot dalībvalstīs pieejamo mūžizglītības iespēju kvalitāti, pievilcību un piekļuvi tām;
- d) stiprināt mūžizglītības ieguldījumu sociālajā kohēzijā, aktīva pilsoniskuma veicināšanā, starpkultūru dialogā, dzimumu līdztiesībā un personības pilnveidošanā;
- e) palīdzēt sekmēt radošo darbību, konkurētspēju, nodarbinātības iespējas un uzņēmējdarbības spēju rosināšanu;
- f) sekmēt visu vecumu cilvēku aktīvu dalību mūžizglītībā, ieskaitot cilvēkus ar īpašām vajadzībām un sociāli neaizsargātu cilvēku grupas, neatkarīgi no viņu sociālekonomiskā stāvokļa;
- g) veicināt valodu apguvi un valodu dažādību;
- h) atbalstīt inovatīva uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģiju un prakses attīstīšanu mūžizglītības jomā;
- i) stiprināt nozīmi, kāda mūžizglītībai ir Eiropas pilsonības apziņas radīšanā, pamatojoties uz cilvēktiesību un demokrātijas izpratni un ievērošanu, un tolerances un cieņas pret citām tautām un kultūrām sekmēšanā;

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Lēmums Nr. 1720/2006/EK, ar ko izveido rīcības programmu mūžizglītības jomā.

<http://eur-lex.europa.eu/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0045:0068:EN:PDF> (un grozīts ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Lēmums Nr. 1357/2008/EK).

- j) sekmēt sadarbību kvalitātes nodrošināšanā visās Eiropas izglītības un apmācības nozarēs;
- k) veicināt rezultātu, inovatīvu produktu un procesu optimālu izmantošanu un apmainīties ar paraugpraksi mūžizglītības programmas darbības jomās, lai uzlabotu izglītības un apmācības kvalitāti.

2. VISPĀRĪGAIS POLITIKAS KONTEKSTS

Eiropas Komisija 2011. gada novembrī ierosināja jaunu programmu “*Erasmus* visiem, Savienības programma izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta jomā” (2014–2020)². Ņemot vērā, ka mūžizglītības programma noslēgsies 2013. gadā, atsevišķas stratēģiskās prioritātes (piemēram, zināšanu apvienības un nozaru prasmju apvienības) — paliekot cieši saistītas ar mūžizglītības programmu — ievadīs nākamo programmu, kas ļaus veiksmīgi pabeigt pašreizējo programmu un pāriet uz jauno programmu.

Pašreizējās ekonomikas krīzes apstākļos Eiropa Savienība ir divējāda uzdevuma priekšā: konsolidēt publiskās finanses, kad izaugsmes nav, vai tā ir niecīga, un vienlaikus veicināt savu izglītības un apmācības sistēmu izcilību ar mērķi optimāli nodrošināt iedzīvotājiem plašas zināšanas, prasmes un kompetences, kas viņiem vajadzīgas, lai īsākā un ilgākā laika periodā nepārtraukti pielāgotos tādām darba tirgum, kurš ātri mainās un kurā pieaug prasības. Ārkārtīgi svarīgi, lai dalībvalstis neapdraudētu atveseļošanas un savus izdevumus pārskatītu, atbalstot tādas investīcijas, kas veicina izaugsmi, tostarp investīcijas izglītībā un apmācībā.

Pieejamie resursi ir ierobežoti, tādēļ politikā vēl lielāka uzmanība jāpievērš efektīvām un lietderīgām investīcijām. Lai izglītības un apmācības sistēmās apzinātu paraugpraksi un stimulētu reformas, kas palīdzēs celt prasmju līmeni un lietderību, pilnībā jāizmanto mūžizglītības potenciāls.

Mūžizglītības programmas (*LLP*) galvenā prioritāte — ar izglītības un apmācības palīdzību sniegt vēl lielāku ieguldījumu stratēģijas „Eiropa 2020”³, kas ir Savienības izaugsmes stratēģija nākamajiem desmit gadiem, prioritātes un pamatmērķus, lai tādējādi radītu vērtību, balstot izaugsmi uz zināšanām, dodot iespējas cilvēkiem iekļaujošā sabiedrībā un nodrošinot, ka mūžizglītība un kvalifikācijas paaugstināšana pilsoņiem ir pieejama visas dzīves laikā.

Izglītībai un apmācībai ir galvenā nozīme, lai sasniegtu prioritātes, kas noteiktas stratēģijā “Eiropa 2020”, kuras viens no pieciem pamatmērķiem ir samazināt izglītību priekšlaicīgi pametušo īpatsvaru zem 10 % un līdz vismaz 40 % palielināt to 30–34 gadus veco iedzīvotāju īpatsvaru ar pabeigtu augstāko vai līdzvērtīgu izglītību.

Stratēģijā “ES 2020” ir noteiktas prioritārās jomas, kurām ES, valsts, reģionu un vietējā līmenī pievēršas septiņas pamatiniciatīvas, no kurām izglītībā un apmācībā vissvarīgākās ir četras:

² COM (2011) 788 galīgā redakcija, 23.11.2011 (lappuse nav norādīta) http://ec.europa.eu/education/erasmus-for-all/doc/legal_en.pdf.

³ Komisijas paziņojums: Eiropa 2020 Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei. COM(2010) 2020: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>; Eiropas Padomes (2010. gada 25.-26. marts) secinājumi, EUCO 7/10: I. “Eiropa 2020 — jauna Eiropas izaugsmes un nodarbinātības stratēģija”, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/113591.pdf.

- “Jaunatne kustībā”⁴: mērķis ir palielināt jauniešu iespējas atrast darbu, sekmējot studentu un praktikantu mobilitāti, ceļot izglītības un apmācības sistēmu kvalitāti un pievilcību Eiropā.
- Jaunu prasmju un darba vietu programma⁵: mērķis ir sekmēt cilvēkiem vajadzīgo prasmju un kompetenču apgūšanu un to izmantošanu piemērotās darbavietās. Lai to panāktu, ir svarīgi maksimāli precīzi prognozēt, kādas prasmes būs vajadzīgas nākotnē, un palīdzēt cilvēkiem šīs iemaņas attīstīt izglītības un apmācības ceļā.
- Inovācijas savienība⁶: mērķis ir uzlabot pētniecības un inovācijas finansējumam nosacījumus un tā pieejamību Eiropā, kas nodrošinātu, ka inovatīvas idejas tiek pārvērstas ražojumos un pakalpojumos, kuri rada izaugsmi un darba vietas.
- Eiropas digitalizācijas programma: vispārīgais mērķis ir radīt ilgtspējīgu tautsaimniecisku un sabiedrisku labumu no digitāla vienotā tirgus, kas balstīts uz ātru un īpaši ātru internetu un savstarpēji izmantojamām lietotnēm. Tālab ir svarīgi uzlabot digitālās prasmes, iemaņas un iekļautību.

Kad Komisija nāca klajā ar 2011. gada izaugsmes pētījumu, sākās pirmais Eiropas pusgads; līdz ar to ir sācies jauns stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanas posms. 2011. gada Eiropas pusgada beigās dalībvalstīm tika sniegti konkrēti katrai no tām adresēti ieteikumi (CSR), lai atbalstītu reformu īstenošanu. Sešpadsmit no minētajiem CSR norādīts uz būtiskākajiem jautājumiem izglītības un apmācības jomā, t. i., izglītības priekšlaicīga pamešana, skolas un pirmsskolas izglītība, augstāka izglītība, mūžizglītība, profesionālā izglītība un apmācība (PIA). Ieteikumi sniegti, lai nodrošinātu, ka izglītības rezultāti atbilstu darba tirgū pieprasītajām prasmēm.

LLP atbalsta jo īpaši Eiropas politikas īstenošanu izglītības un apmācības jomā, kā noteikts 2009. gada maijā pieņemtajā stratēģiskajā sistēmā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (“ET 2020”)⁷. Ar atvērtās koordinācijas metodes palīdzību dalībvalstis paredz sasniegt šādus mērķus:

- **praksē ieviest mūžizglītību un mobilitāti**, īstenojot mūžizglītības stratēģijas, izstrādājot kvalifikācijas sistēmu un pasākumus, kas nodrošinātu elastīgākas mācību ceļa izvēles iespējas, kā arī sekmējot visu audzēkņu, skolotāju un instruktoru mācību mobilitāti Eiropā;
- **uzlabot izglītības un apmācības kvalitāti un efektivitāti**, visiem audzēkņiem nodrošinot iespēju apgūt pamatprasmes un kompetences, kas vajadzīgas, lai viņu spētu atrast darbu, nodrošinot augstas kvalitātes mācīšanu un skolotāju apmācību

⁴ <http://europa.eu/youthonthemove/>. Skatīt arī http://ec.europa.eu/education/news/news2540_en.htm.

⁵ Komisijas paziņojums: Jaunu prasmju un darba vietu programma: Eiropas ieguldījums ceļā uz pilnīgu nodarbinātību: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6328&langId=en>. Skatīt arī <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=958>.

⁶ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm.

⁷ Padomes 2009. gada 12. maija secinājumi par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (“ET 2020”), (2009/C119/02): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:EN:PDF>.

visos izglītības un apmācības līmeņos, kā arī uzlabojot visu izglītības un apmācības līmeņu pievilcību un efektivitāti;

- **veicināt vienlīdzību, sociālo kohēziju un aktīvu pilsoniskumu**, novēršot trūkumus izglītībā ar kvalitatīvu agrīno pirmsskolas izglītību, mērķtiecīgāku atbalstu un iekļaujošu izglītību;
- **uzlabot radošumu un inovāciju visos izglītības un apmācības līmeņos**, sekmējot transversālo pamatprasmju apgūšanu un izveidojot partnerības ar plašāku nozaru loku, jo īpaši uzņēmējdarbības nozari, kas padarītu izglītības un apmācības iestādes atvērtākas un atbilstīgākas darba tirgus un sabiedrības vajadzībām.

2012. gada februārī Padome “ET 2020” ietvarā pieņēma Padomes un Komisijas pirmo kopīgo ziņojumu. Tajā saskaņā ar Padomes 2009. gada secinājumiem novērtēts pirmajā darba ciklā (2009–2011) panāktais progress un, balstoties uz to, ierosinātas jaunas prioritārās jomas otrajam darba ciklam (2012–2014). Īpaša uzmanība tika veltīta “ET 2020” sniegumam stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanā. Ziņojumā norādīts, ka dalībvalstis uz savu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķi — panākt, lai izglītību priekšlaicīgi pametušo īpatsvars būtu mazāks par 10 %, — virzās lēnām un ES mērķa — iegūt augstāko vai līdzvērtīgu izglītību (40 % līdz 2020. gadam) — sasniegšana nav pašsaprotama. Ziņojumā arī izcelts — lai radītu izaugsmi un novērstu augsto jauniešu bezdarbu, par prioritāti jāizvirza ieguldījumi izglītībā un apmācībā un jānodrošina, lai vajadzīgās prasmes apgūtu visi pilsoņi.

Visi atsauču politikas dokumenti par šiem tematiem ir pieejami Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāta (EAC ĢD) vietnē⁸.

Nozaru programmu nodaļās ir sniegts konkrētais politiskais konteksts vidējās, augstākās, profesionālās un pieaugušo izglītības jomā.

⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/policy_en.htm.

3. VISPĀRĪGĀS PRIORITĀTES

Pamatojoties uz iepriekš aprakstīto politikas stratēģijas kontekstu, šajā projektu priekšlikumu konkursā ir noteiktas šādas vispārīgās prioritātes.

1. Izstrādāt mūžizglītības un mobilitātes stratēģijas

Šī prioritāte ir saderībā ar Padomes secinājumiem par jauniešu mobilitāti⁹, zaļo grāmatu “Jauniešu mācību mobilitātes veicināšana”¹⁰ un stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīvu “Jaunatne kustībā”¹¹. Lai veicinātu mācību mobilitātes paplašināšanos, par prioritāti izvirzīs tādas iniciatīvas, kas palīdz izstrādāt mobilitātes stratēģijas un likvidēt mobilitātes šķēršļus.

Šajā saistībā tiks īpaši atbalstītas iniciatīvas starp dažādiem dalībvalstu reģioniem. Tomēr mobilitātes stratēģijas varētu tikt izstrādātas arī nozaru līmenī (piemēram, rūpniecības nozarē) vai starp izglītības iestādēm.

Turklāt vairāk jāizpēta un jāattīsta uzsvars uz mācīšanās rezultātiem, efektīva ievirzīšana mūža garumā, tādu instrumentu īstenošana kā Eiropas kvalifikāciju sistēma (*EQF*) un valstu kvalifikāciju sistēmas (*NQF*), *Europass*, Eiropas kredītpunktu pārnese sistēma (*ECTS*), kas balstīta uz mācīšanās rezultātiem, Eiropas kredītpunktu sistēma profesionālās izglītības un apmācības jomā (*ECVET*), kuri uzlabo mūžizglītību un mobilitāti un popularizē neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu.

2. Veicināt sadarbību starp izglītības, apmācības un darba vidi

Saskaņā ar 2009. gada paziņojumu par universitāšu un uzņēmējdarbības jomas sadarbību¹² mērķis ir sekmēt sadarbību starp visām izglītības un apmācības jomām un darba vidi. Sociālo partneru ieguldījums tādas izglītības un apmācības veidošanā, kas labāk atbilstu darba videi, ir ļoti svarīgs darba tirgum, cilvēku nodarbinātībai un uzņēmējdarbības potenciālam. Sadarbībā starp izglītības jomu un darba vidi var sekmēt arī labāku studiju un karjeras ievirzīšanu.

⁹ Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi, tiekoties Padomē 2008. gada 21. novembrī, par jaunatnes mobilitāti (2008/C 320/03): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:EN:PDF>

¹⁰ COM(2009) 329, galīgā redakcija: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/mobility/com329_en.pdf.

¹¹ Turpat 4. zemsvītras piezīmē.

¹² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — Jauna partnerība universitāšu modernizācijai — ES forums par dialogu starp universitātēm un uzņēmējdarbības jomu, COM(2009) 158 galīgā redakcija: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0158:FIN:EN:PDF>. 2010. gada martā tam sekoja Komisijas rīkotais forums par sadarbību starp skolām un uzņēmējiem: http://ec.europa.eu/education/school-education/business_en.htm.

3. Atbalstīt skolotāju, instruktoru un izglītības un apmācības iestāžu vadītāju sākotnējo un tālāko apmācību

Kā secināts 2009. gada septembra neoficiālajā ministru sanāksmē, starp izglītības kvalitāti un kompetentiem skolotājiem, kā arī kompetentiem izglītības un apmācības iestāžu vadītājiem, pastāv cieša saikne. Padomes 2009. gada novembra secinājumos šai jautājumā¹³ Komisija tika lūgta atbalstīt sadarbību un paraugprakses apmaiņu saistītajās jomās¹⁴. Minētās norises nostiprina kvalitātes nodrošināšanas mehānismi visos izglītības un apmācības līmeņos.

4. Sekmēt pamatprasmju apgūšanu izglītības un apmācības sistēmā

Kā norādīts 2010. gada kopīgajā ziņojumā par izglītību un apmācību, lai gan pamatprasmju sistēmas īstenošana¹⁵ ir progresīvāka vispārīgās skolu izglītības līmenī, profesionālās izglītības un apmācības, augstākās izglītības un pieaugušo izglītības reformu veicināšanā līdz šim tā tomēr bijusi mazāk sekmīga. Šīs prioritātes mērķis tādējādi ir visās nozarēs, sākot no agrīnās pirmsskolas izglītības, veicināt tādu konkrētajam aprakstam atbilstošu projektu izstrādi, kuros galvenā uzmanība ir vērsta uz šādām pamatprasmēm:

1. saziņa dzimtajā valodā;
2. saziņa svešvalodās;
3. matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijā;
4. datorprasmes;
5. mācīšanās mācīties;
6. sociālās un pilsoniskās prasmes;
7. pašiniciatīva un uzņēmējdarbības prasmes;
8. kultūras izpratne un izpausme.

Šajā saistībā tiks īpaši veicināta daudzvalodība.

5. Veicināt sociālo iekļaušanu un dzimumu līdztiesību izglītībā un apmācībā, arī migrantu un romu integrācija

Atbilstoši rezultātiem, kas gūti Eiropas gadā cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību (2010), stratēģijas “Eiropa 2020”¹⁶ pamatmērķim — samazināt izglītību priekšlaicīgi pametušo īpatsvaru — un 2010. gada Padomes secinājumiem par migrantu izglītību un par izglītības un apmācības sociālo dimensiju¹⁷, projektiem jābūt vēršotiem uz sociālās iekļaušanas veicināšanu izglītības ceļā. Skolu nozarē īpaši svarīgi

¹³ Padomes 2009. gada 26. novembra secinājumi par skolotāju un skolu vadītāju profesionālo pilnveidošanos. (2009/C 302/04): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:302:0006:0009:EN:PDF>

¹⁴ 2010. gada aprīlī tika publicēta politikas veidotāju rokasgrāmata par jauno skolotāju ievadīšanu darbā “Developing coherent and system-wide induction programmes for beginning teachers”: a handbook for policymakers” (SEC (2010) 538 final) http://ec.europa.eu/education/school-education/doc2254_en.htm.

¹⁵ Pamatprasmes mūžizglītībai – Eiropas pamatprincipu kopums http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_en.pdf. Skatīt arī: http://ec.europa.eu/education/school-education/competences_en.htm.

¹⁶ Turpat 3. zemsvītras piezīmē.

¹⁷ Padomes 2010. gada maija secinājumi. Izglītības, jaunatnes un kultūras padomes 3013. sanāksme, Briselē 2010. gada 11. maijā http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/114393.pdf.

būs jautājumi saistībā ar izglītības priekšlaicīgu pamešanu un cilvēkiem ar īpašām pedagoģiskām vajadzībām. Augstākās izglītības jomā galveno uzmanību pievērsīs jauna studentu tipa grupu uzrunāšanai.

Skolu nozarē, profesionālās izglītības un apmācības (PIA), kā arī pieaugušo izglītības jomā īpaši svarīgi būs jautājumi par migrantu, sociālo grupu, kam ir ierobežotas iespējas, tostarp romu, un mazaizsargāto grupu, kā arī to sociālo grupu, ko veido cilvēki ar īpašām vajadzībām, dalību. Ir sevišķi svarīgi, lai šādām studentu grupā būtu pieejama atbilstoša ievirzīšana. Izglītības nozarē ļoti svarīgi ir ar dzimtes stereotipiem saistītie jautājumi, īpaši ņemot vērā to, ka biežāk izglītību priekšlaicīgi pamet zēni, nevis meitenes, un to, ka izglītības izvēle ir balstīta dzimtes stereotipos. Lai gan dzimtes dimensija skar programmu kopumā, šīs prioritātes projekti šai problemātikai varētu pievērsties konkrētāk. Izstrādājot projektus, vēlams izstrādāt darbības, kas atbalstītu meiteņu un sieviešu pieņemšanu darbā profesijās, kurās tās ir maz pārstāvētas.

Turklāt jānorāda, ka stratēģiska prioritāte, kas attiecas uz visu programmu, ir personām ar invaliditāti nodrošināt piekļuvi izglītības iespējām (arī e-mācību iespējām).

Izglītības un apmācības programmās nepieciešams vairojot izpratni par to personu īpašajām vajadzībām, kuras saskaras ar mobilitātes grūtībām vai cita veida nespēju, piemēram, saistībā ar virtuālās un reālās pieejamības standartiem.

Minētās vispārīgās stratēģiskās prioritātes ir daudzējādi atspoguļotas dažādās apakšprogrammās, ko atbalsta *LLP*. Ja nepieciešams, katrā apakšprogrammā vai galvenajā darbībā nosaka papildu, konkrētākas, prioritātes.

4. NOSACĪJUMI, KAS ATTIECAS UZ VISĀM PROGRAMMAS DAĻĀM

Atbilstīgi mūžizglītības programmas izveides lēmuma 14. panta 2. punktam *Comenius*, *Erasmus*, *Leonardo da Vinci* un *Grundtvig* programmu daudzpusējie projekti un tīkli, kā arī transversālās programmas galvenās darbības ir pieejamas arī trešo valstu partneriem, kuri nepiedalās mūžizglītības programmā, pamatojoties uz mūžizglītības programmas izveides lēmuma 7. pantu. Darbības, uz kurām attiecas šie nosacījumi, un dalības nosacījumi izklāstīti Mūžizglītības programmas rokasgrāmatā.

Visās nozaru programmās un galvenajā darbībā Nr. 2 („Valodas”) tiek atbalstīti papildu pasākumi.

Visās programmās īpašu uzmanību pievērs sistēmiskai rezultātu izplatīšanai un izmantošanai projektu, programmas un politikas līmenī. Visos projektos priekšlikumos jābūt skaidram plānam rezultātu izplatīšanai un izmantošanai.

Komisija ņems vērā pieteikumus par jauno tīklu darba programmu finansēšanu, kuri tika atbalstīti pagājušajos gados, ja var parādīt, ka attiecīgo tīklu darbība ir bijusi sekmīga un jauniem pieteikumiem, ir pievienotā vērtība.

5. KĀ IZMANTOT ŠO DOKUMENTU

Šajā dokumentā ir izklāstīti dažādi darbību veidi, par kuriem var iesniegt priekšlikumus saistībā ar mūžizglītības programmu, attiecīgā gadījumā kopā ar atbilstīgajām politikas prioritātēm.

Ja konkrētam darbības veidam ir noteiktas prioritātes, tās atbilst tematiem, kas ir galvenie, izstrādājot politiku Eiropas līmenī izglītības un apmācības jomā, un **priekšlikumiem, lai tos varētu izvēlēties, ir jāattiecas vismaz uz vienu no šīm prioritātēm**. Lai nodrošinātu prioritāšu pienācīgu pārstāvību, priekšlikumu atlasī finansējumam veiks, ņemot vērā priekšlikumu kvalitāti, kā arī vajadzību nodrošināt prioritāšu līdzsvarotu pārstāvību¹⁸.

Vispārīgais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus ir jālasa kopā ar šādiem dokumentiem:

- Eiropas Parlamenta un Padomes lēmums, ar ko izveido mūžizglītības programmu 2007.-2013. gadam¹⁹;
- Mūžizglītības programmas rokasgrāmata, kurā iekļauts precizēts darbību apraksts, kā arī finansiālie un administratīvie pasākumi²⁰.

1. NODAĻA. NOZARU PROGRAMMAS

1. *COMENIUS* – SKOLAS IZGLĪTĪBA

Politikais konteksts

Padome 2008. gada novembrī vienojās veidot ciešāku Eiropas sadarbību skolu izglītības politikas jomā²¹. Mērķis ir nodrošināt visiem jauniešiem kvalitatīvu izglītību, kas palīdzēs viņiem iekļauties globalizētās sabiedrībās un strauji mainīgajā darba vidē, kā arī pilnībā attīstīt savu potenciālu, arī inovācijas, radošuma un aktīva pilsoniskuma potenciālu. Padome 2007. gadā²² un 2009. gadā²³ izveidoja programmu sadarbībai, lai uzlabotu skolotāju un skolu

¹⁸ Sīkāka informācija par priekšlikumu atlasē noteikumiem tiks publicēta Mūžizglītības programmas rokasgrāmātā, skatīt: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/index_en.htm (sadaļa "How to participate").

¹⁹ Turpat 1. zemspītras piezīmē.

²⁰ http://ec.europa.eu/education/llp/official-documents-on-the-llp_en.htm.

²¹ Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi, 2008. gada 21. novembra sanāksme Padomē "Sagatavot jauniešus 21. gadsimtam — programma Eiropas sadarbībai skolu jomā",

(2008/C 319/08): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:319:0020:0022:EN:PDF>.

²² Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi (2007. gada 15. novembris) par skolotāju izglītības kvalitātes uzlabošanu (2007/C 300/07), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:300:0006:0009:EN:PDF>

vadītāju izglītību un profesionālo attīstību²⁴. Uzsvars tiek likts uz nepieciešamību uzlabot skolotāju izglītības kvalitāti un atbilstību — no sākotnējās izglītības līdz tikko darbu sākušo skolotāju ievadīšanai un viņu turpmākai profesionālajai attīstībai. Padome 2009. gadā arī pievērsās jautājumam par migrantu izcelsmes bērnu izglītību un aicināja dalībvalstis cita starpā mērķtiecīgi izmantot mūžizglītības programmu, lai rastu veidus, kā atbalstīt šīs grupas labāku izglītību²⁵.

Minētās prioritātes ir atspoguļotas stratēģiskajā sistēmā “ET 2020”²⁶. Attiecībā uz skolu izglītības jomu šajās prioritātēs ir noteikts, ka jāpiemēro pasākumi, lai nodrošinātu, ka visi studējošie neatkarīgi no viņu personīgās, sociālās vai ekonomiskās izcelsmes apgūst pamatprasmes. Jo īpaši centieni jāiegulda saistībā ar pamatprasmēm²⁷ un risinājumiem, kas atbalstītu to transversālo pamatprasmju mācīšanu un apgūšanu, kuras rosina pašiniciatīvu un uzņēmējdarbības spējas, radošumu, inovācijas un spējas pielāgoties strauji mainīgajai darba videi. Jāuzlabo arī izglītība par saudzīgu attieksmi pret vidi²⁸ un uz starpkultūru prasmēm. Stratēģiskajā sistēmā “ET 2020”²⁹ ir apstiprināts, ka jāiegulda centieni celt migrantu izcelsmes studējošo izglītības kvalitāti³⁰ un šādā saistībā tiek atzīta agrīnās pirmsskolas izglītības nozīme.

Stratēģijā “Eiropa 2020” ir definēts viens no pamatmērķiem — līdz 2020. gadam samazināt izglītību priekšlaicīgi pametušo īpatsvaru zem 10 % robežas³¹. Balstoties uz zināšanām par cēloņiem, kas jauniešiem liek priekšlaikus pamest mācības, 2011. gadā Padome noteica efektīvu politisko risinājumu ietvaru, kurus izmantot cīņā ar izglītības priekšlaicīgu pamešanu³². Padome ierosina vairākus pasākumus, lai novērstu apstākļus, kas izraisa izglītības priekšlaicīgu pamešanu, lai rīkotos, ja konstatētas paaugstināta riska pazīmes, un lai izglītībā no jauna iesaistītu tos, kuri mācības priekšlaicīgi pametuši.

Eiropas kritēriji, kas noteikti stratēģiskajā sistēmā “ET 2020”³³, papildus izglītības priekšlaicīgas pamešanas samazināšanas un lasītprasmes mērķim, ietver arī kvantitatīvus mērķus samazināt to skolēnu skaitu, kuras gūst sliktus rezultātus matemātikā un dabas zinībās (lai līdz 2020. gadam šis īpatsvars būtu mazāks par 15 %), un līdz 2020. gadam agrīnās pirmsskolas izglītībā un aprūpē iesaistīt līdz 95 % bērnu no 4 gadiem līdz obligātās skolas vecumam. 2011. gada jūnijā izglītības ministri pieņēma Padomes secinājumus par agrīno

²³ Turpat 13. zemsvītras piezīmē.

²⁴ http://ec.europa.eu/education/school-education/teacher_en.htm

²⁵ Padomes secinājumi par migrantu izcelsmes bērnu izglītību, 2009/C301/07, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0005:0008:EN:PDF>

²⁶ Turpat 7. zemsvītras piezīmē.

²⁷ Padomes secinājumi par pamatprasmju līmeņa celšanu saistībā ar Eiropas sadarbību skolu jomā 21. gadsimtā, Briselē 2010. gada 19. novembrī:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/117853.pdf

²⁸ Padomes secinājumi par izglītību ilgtspējīgai attīstībai, Briselē 2010. gada 19. novembrī:

http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/117855.pdf

²⁹ Turpat 7. zemsvītras piezīmē.

³⁰ Padomes secinājumi par migrantu izcelsmes bērnu izglītību, 2009. gada novembris: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0005:0008:EN:PDF>

³¹ Turpat 3. zemsvītras piezīmē.

³² Padomes ieteikums (2011. gada 28. jūnijs) par politiku, lai mazinātu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:191:0001:0006:EN:PDF>.

³³ Turpat I pielikuma 7. punktā.

pirmsskolas izglītību un aprūpi³⁴, kurā noteiktas vairākas nozares attīstības prioritātes, ieskaitot plašāk pieejamus pakalpojumus un nozares personāla, programmas un pārvaldības uzlabošanu.

Saistībā ar “Jaunu prasmju un darba vietu programmu”³⁵, piemēram, nesenās prognozes par nākotnē vajadzīgajām prasmēm paredzēja, ka palielināsies tādu darba vietu skaits, kurās vajadzīgas augstākā un vidēja līmeņa kvalifikācijas. Tomēr šādas kvalifikācijas ir jāpapildina ar pamatprasmēm, kas jauniešiem sniedz spējas strādāt starpkultūras, daudzvalodu un strauji mainīgos apstākļos un sekmēt radošumu un inovāciju.

Saistībā ar izklāstīto politikas attīstību un problēmām ir vajadzīga Eiropas līmeņa sadarbība, kuras mērķi ir šādi:

- turpināt un uzlabot darbu saistībā ar pamatprasmēm mūžizglītībā³⁶; Tas nozīmē — ir jānodrošina, ka visiem studējošajiem, sākot no agrīna vecuma un neatkarīgi no viņu izcelsmes, apstākļiem, dzimuma un īpašajām vajadzībām, tiek nodrošināti līdzekļi, lai viņi varētu apgūt visas pamatprasmes. Pamatprasmju attīstības pamatā jābūt stabilām lasītprasmes un rakstpratības, matemātikas un dabas zinību pamatiemaņām, kā arī jāietver gan uz mācību priekšmetiem balstītas, gan daudzpusīgas prasmes, kas motivēs un pilnveidos viņus turpmākām mācībām;
- sniegt atbalstu skolām, lai tās strādātu ar darba vidi un citiem būtiskiem dalībniekiem ārpus skolas, izveidojot partnerības un uzlabojot skolotāju un skolēnu uzņēmējdarbības prasmes;
- turpināt sniegt atbalstu skolotājiem, skolu vadītājiem, skolotāju pedagogiem un citam skolas personālam, kas skolām ļaus kļūt par vēl efektīvāku mācīšanās vidi. Tam vajadzīga kvalitatīvāka skolotāju izglītība karjeras laikā, efektīvāka skolotāju pieņemšana un paturēšana darbā, kā arī palīdzība skolu vadītājiem vislielāko uzmanību pievērst savam pamatuzdevumam — skolēnu un skolotāju izglītības uzlabošanai.

Comenius konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 17. panta 1. punktu *Comenius* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) pilnveidot jauniešu un izglītības darbinieku zināšanas un izpratni par Eiropas kultūru un valodu dažādību un to vērtību;
- b) palīdzēt jauniešiem apgūt dzīves pamatiemaņas un personīgajai attīstībai vajadzīgās kompetences, kas saistītas ar nākotnes nodarbinātību un aktīvu Eiropas un valsts pilsoniskumu.

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 17. panta 2. punktu *Comenius* programmas darbības mērķi ir šādi:

³⁴ Padomes secinājumi par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi — kā mūsu bērniem nodrošināt vislabākos priekšnoteikumus nākotnei, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:175:0008:0010:EN:PDF>.

³⁵ Turpat 5. zemsvītras piezīmē.

³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra ieteikums par pamatprasmēm mūžizglītībā (2006/962/EK): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:EN:PDF>.

- a) uzlabot mobilitātes kvalitāti un palielināt apjomu, iesaistot skolēnus un izglītības darbiniekus dažādās dalībvalstīs;
- b) uzlabot dažādu dalībvalstu skolu partnerības kvalitāti un palielināt apjomu tā, lai programmas laikā kopīgās izglītības darbībās iesaistītu vismaz 3 miljonus skolēnu;
- c) veicināt moderno svešvalodu apguvi;
- d) atbalstīt inovatīvu, uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģiju un prakses attīstību mūžizglītībā;
- e) uzlabot skolotāju mācību kvalitāti un Eiropas dimensiju tajās;
- f) atbalstīt pedagoģisko pieeju un skolu pārvaldes uzlabojumus.

Comenius darbību prioritātes

1.1 Mobilitāte un partnerības

Comenius darbības saistībā ar personu mobilitāti uz citu Eiropas valsti un partnerībām ietver:

- atsevišķu skolēnu mobilitāti saistībā ar pašreizējo un iepriekšējo skolu partnerību;
- dalību apmācības darbībās skolotājiem un citiem izglītības darbiniekiem (apmācība uz vietas);
- sagatavošanās apmeklējumus saistībā ar skolu partnerībām, *Regio* partnerībām, individuālo skolēnu mobilitāti un tīkliem un daudzpusējiem projektiem;
- asistenta darbs topošajiem skolotājiem;
- daudzpusējas un divpusējas skolu partnerības, kas ietver skolēnu un darbinieku mobilitāti saistībā ar partnerības darbībām;
- *Comenius Regio* partnerības;
- e-sadraudzību.

Šīm darbībām nav noteiktas Eiropas prioritātes, un šīs darbības ir izklāstītas *LLP* rokasgrāmātā³⁷.

1.2 Daudzpusējie projekti

1.2.1 Ceļā uz 21. gadsimta skolām: atvērtība, inovācija un atbilstība

Strauji mainīgajā pasaulē, kur tehnoloģiju un plašsaziņas līdzekļu lietotprasme, radošums un inovācijas kultūra kļūst arvien svarīgāka, pamatprasmju attīstīšana³⁸ un nepārtraukta motivācija mācīties ir lielā mērā atkarīga no mācīšanas un mācīšanās atbilstības. Partnerība ar darba un kultūras vidi partnerība var motivēt jauniešus, palīdzēt ar izglītības / karjeras ievirzīšanu un rosināt radošumu un uzņēmējdarbības spējas.

Projektos jāiesaista partneri gan no skolām, gan no vides ārpus tām. Projektos ir jāizstrādā metodes, stratēģijas, pedagoģiskie materiāli un/vai cita veida materiāli, lai:

- atbalstītu jaunus mācīšanas un mācīšanās veidus, uzlabotu mācīšanās apstākļus skolās un padarītu tos atbilstošus 21. gadsimta realitātei;
- izveidotu partnerības un tīklu modeļus starp skolām un darba un kultūras vidi;

³⁷ Turpat 20. zemsvītras piezīmē.

³⁸ *Ibid.* 15

- raisītu diskusiju par visu iesaistīto personu labsajūtu skolās;
- mudinātu un izkoptu skolēnu radošo garu;
- motivētu jauniešu pašiniciatīvas apziņu un attīstītu viņu uzņēmējdarbības iemaņas.

1.2.2. Skolas vadība un skolotāju kompetence

Lai reaģētu uz strauji mainīgās darba vides un tādu sabiedrību vajadzībām, kuras kļūst arvien daudzveidīgākas, nepieciešams, lai skolas palīdzētu jauniešiem pilnveidot visas pamatprasmes. Tam vajadzīga piemērota sākotnējā izglītība skolotājiem un skolu vadītājiem, kā arī augsta līmeņa profesionālā pilnveidošanās viņu karjeras laikā. Šajā saistībā izšķiroša nozīme ir programmām ievadīšanai darbā visiem tikko darbu sākušajiem skolotājiem: Projektos ir:

- jāatspoguļo prasmes, kas vajadzīgas mūsdienu skolu vadītājiem, un jāizstrādā, jāpārbauda un jāīsteno efektīvi līdzekļi skolu vadītāju atbalstam viņu profesionālajā attīstībā;
- jāattīsta skolotāju kompetences, kas vajadzīgas savstarpējai sadarbībai, kā arī sadarbībai ar skolēnu ģimenēm un vidi ārpus skolas;
- jāizstrādā, jāpārbauda un jāievieš efektīvas starpagentūru pieejas, kas atbalstītu jaunus skolotājus viņu karjeras sākumā (ievadīšana darbā)³⁹.

1.2.3. Pamatprasmes⁴⁰ un “transversālās pamatprasmes”

Skolas laikā jauniešiem jāattīsta ne tika pamatprasmes — lasīšanā, rakstīšanā, matemātikā un dabaszinātnēs —, bet arī transversālās pamatprasmes — iemācīties mācīties, uzņemties pašiniciatīvu un apgūt uzņēmējdarbības, sociālās, pilsoniskās un kultūras prasmes un plašsaziņas līdzekļu lietotprasmi. Lai mācītu un apgūtu šīs transversālās pamatprasmes, nereti jārod pieeja, kas ir plašāka par pašu mācību priekšmetu un uzskata, ka skolēnu mācīšanās, personības un sociālā attīstība ir saistīta. Pieredze rāda, ka tam, kā mācīšanos izvērtē un novērtē, ir spēcīga ietekme uz minēto pamatprasmju attīstīšanu.

Projektos ir:

- jārod veidi, kā nostiprināt pamatprasmju apgūšanu, efektīvi apzināt grūtības minētajās jomās un skolas sistēmā atbalstīt skolēnus, kuriem ir šādas grūtības;
- jāapzina un jāizstrādā mācību un mācīšanās pieejas vai metodes, kas efektīvi atbalstītu transversālo pamatprasmju attīstīšanu;
- jāizstrādā izvērtēšanas un novērtēšanas metodes un prakse, kas uzlabo pamatprasmju apgūšanas kvalitāti un atbalsta visu iepriekš minēto transversālo pamatprasmju attīstīšanu;
- jānosaka un jāveicina Eiropas dimensijas iesaistīšana mācīšanās un mācīšanās procesā.

1.2.4. Samazināt izglītības priekšlaicīgu pamešanu, uzlabot migrantu izcelsmes un romu skolēnu mācīšanās rezultātus un veicināt dzimumu līdztiesību un integrējošu pieeju mācību procesā

Eiropas Savienībā izglītības priekšlaicīga pamešana (*ESL*) joprojām ir liela problēma. Saistībā ar to dalībvalstis saskaras ar dažādām problēmām. Dažās valstīs *ESL* novērojama lielākoties lauku reģionos, citās — pārsvarā lielo pilsētu mazāk attīstītajos rajonos. Daži reģionu un sezonas darba tirgi (piemēram, tūrisms, būvniecība) var veicināt jauniešu pāreju no skolas uz nekvalificētu darbu ar nelielām perspektīvām. Dažās valstīs augsts *ESL* līmenis ir vērojams atsevišķās profesionālās nozarēs, savukārt citās valstīs zemāku *ESL* līmeni reģistrē, piemēram,

³⁹ Turpat 14. zemsvītras piezīmē.

⁴⁰ 2009. gada maijā Padomes pieņēma Eiropas kritērijus, lai skolēnu skaitu, kas atpauk lasīšanā, matemātikā un dabas zinībās, samazinātu līdz 15 %: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/framework_en.htm.

māceklības programmās⁴¹. Lai gan daudzi migrantu izcelsmes jaunieši ir sekmīgi studenti, viņu vidējie rezultāti ir zemāki salīdzinājumā ar vietējo vienaudžu rezultātiem. Liela romu skolēnu daļa pamet skolu pirms diploma saņemšanas. Tāpat saglabājas atšķirības starp skolnieku un skolnieču ieinteresētību un rezultātiem konkrētos mācību priekšmetos. Visi tamlīdzīgi apstākļi ir jāņem vērā, atbalstot skolēnus, kuri mācības priekšlaicīgi pametuši vai to varētu izdarīt. Skolām kopā ar citiem dalībniekiem var būt izšķiroša nozīme gan *ESL* problēmas risināšanā, gan migrantu vai romu izcelsmes skolēnu mācīšanās rezultātu uzlabošanā.

Projektos ir:

- jānosaka un jāizstrādā mācīšanās stratēģijas un metodes, kas palīdz *ESL* riska grupas skolēniem saglabāt savu motivāciju un pabeigt mācības, kā arī sagatavot viņus tālākai izglītībai un apmācībai;
- jānosaka un jāizstrādā veidi, kā atbalstīt un motivēt migrantu vai romu izcelsmes skolēniem, lai viņi izmantotu savu izglītības potenciālu;
- jādefinē un jāizstrādā stratēģijas, kas palīdzētu risināt jautājumus par dzimumu stereotipiem saistībā ar mācīšanu, mācīšanos un karjeras izvēli;
- jāatbalsta mācīšanas un mācīšanās integrējošu pieeju izstrāde, kuras nodrošina visu, arī sociāli neaizsargāto, studentu vajadzības.

1.3 Tīkli

1.3.1. Uzņēmējdarbība un saikne ar darba vidi

Pašiniciatīva un uzņēmējdarbība kā pamatprasmes⁴² attīstīšana nozīmē spēju pārvērst idejas rīcībā, strādājot projektos, kā arī ekonomikas pamatu apgūšanu. Skolas var atbalstīt šīs prasmes attīstīšanu, motivējot pašiniciatīvu, inovāciju un radošumu, kā arī izveidojot partnerības ar darba vidi.

Šajā prioritātē partnerorganizācijām savi resursi un lietpratība jāapvieno tīklos, lai apzinātu un izplatītu informāciju par efektīviem risinājumiem, kas skolām palīdzētu:

- radīt tādu mācību vidi, kas motivē skolēnu un personāla pašiniciatīvu, radošumu un inovāciju;
- sadarboties partnerībā ar darba vidi;
- uzlabot skolēnu ievirzīšanu;
- atbalstīt skolotāju, instruktoru, skolu vadītāju un citu izglītības iestāžu vadītāju sākotnējo un tālāko izglītību saistībā ar šiem jautājumiem.

1.3.2. Veicināt zinātniskās izglītības pievilcību

Lai reaģētu uz tādām globālām problēmām kā klimata pārmaiņas, veidojot ekoloģiskāku un viedāku ekonomiku, jāizprot tās pārmaiņas, kuras dabā izraisījusi cilvēku rīcība, un jāapzinās katra pilsoņa atbildība. Zinātnes pamatkonceptu izprašana un ieinteresētība ilgtspējīgā attīstībā tādējādi ir aktīva un atbildīga pilsoniskuma pamatā.

⁴¹ Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršana — būtisks ieguldījums stratēģijā “Eiropa 2020”, 31.1.2011., COM(2011) 18 galīgā redakcija, http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/earlycom_en.pdf.

⁴² "Pamatprasmes mūžizglītībai – Eiropas pamatprincipu kopums" septītā pamatprasmē: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_en.pdf, skatīt arī: http://ec.europa.eu/education/school-education/competences_en.htm.

Saskaņā ar šo prioritāti projektiem jābūt vēršiem uz to, lai:

- noteiktu un izplatītu efektīvas zinātnes mācīšanas metodes, piemēram, pētošā mācīšana, jo īpaši attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību;
- izveidotu ievirzīšanas un informācijas dienestus attiecībā uz karjeru zinātnē;
- attīstītu metodes, kuras mazinātu dzimumu nevienlīdzību zinātnieku izglītībā un karjerā.

1.3.3. Attīstīt pirmsskolas izglītību un agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpi (APIA)

Pieklūve kvalitatīvai agrīnās pirmsskolas izglītībai un aprūpei ir pamats efektīvām mācībām nākotnē, tā palīdz bērnu sociālajai attīstībai un atbalsta sociāli neaizsargātos bērnus. Kvalitāte cita starpā ir atkarīga no personāla prasēm, mācību programmas, sadarbības ar vecākiem un mācību vides kopumā.

Tīklos ir jānosaka, jāapmainās ar informāciju un jāizplata informācija par to, kā efektīvi:

- uzlabot skolotāju, instruktoru un cita personāla prasmes, kā arī mācību programmu un mācīšanās vides kvalitāti bērniem, kas nav sasnieguši obligāto skolas vecumu;
- noteikt un atbalstīt bērnus ar mācīšanās grūtībām vai sociālekonomiski neaizsargātos bērnus;
- atbalstīt agrīnu valodas prasmes un lasītprasmes attīstīšanu.

1.3.4 Izveidot tādu izglītību, kas apmierina īpašas vajadzības (SEN), lai integrētu visus jauniešus, it īpaši jauniešus ar invaliditāti

Lai vispārīgajā izglītībā un apmācībā būtu daudzveidība un tiktu īstenoti iekļautības principi, vēlreiz jāpārdomā jautājumi par mācību vidi, resursiem, skolotāju un skolu vadītāju kompetencēm, jāizvērtē šķēršļi un jānoskaidro iespējas.

Tīklos jānosaka un jāizplata efektīvas pieejas, kas:

- sekmē integrēšanu, ietverot specializēto skolu nozīmes paplašināšanu, lai tās kļūtu par resursu centriem;
- izglītotu skolotājus, skolu vadītājus un citu skolas personālu par iekļautības veicināšanu.

2. ERASMUS – AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA, IESKAITOT AUGSTĀKO PROFESIONĀLO IZGLĪTĪBU UN APMĀCĪBU

Politiskais konteksts

ES augstākās izglītības politikas mērķis ir atbalstīt dalībvalstu centienus īstenot savas augstākās izglītības sistēmas reformu tā, lai tās būtu saskaņotas un atbilstu zināšanu sabiedrības prasībām. Ir nepieciešamas vēl lielākas reformas, lai reaģētu uz globalizācijas radītajiem pārbaudījumiem un celtu Eiropas darbaspēka kvalifikācijas līmeni. Jāatbalsta augstākās izglītības iestādes (AII), lai tām būtu izšķirīga nozīme zināšanu Eiropas veidošanā. Tādējādi AII palīdzēs sasniegt stratēģiskās sistēmas “ET 2020”⁴³ un stratēģijas “Eiropa 2020”⁴⁴ mērķus, kas ietver pamatmērķi līdz 2020. gadam līdz 40 % palielināt augstāko izglītību (vai līdzvērtīgu) ieguvušo īpatsvaru vecuma grupā no 30 līdz 34 gadiem. No septiņām pamatiniciatīvām, kas sāktas, lai atbalstītu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu, īpašas, ar augstāko izglītību saistītas darbības ir paredzētas šādās iniciatīvās “Jaunatne kustībā”⁴⁵, “Jaunu prasmju un darba vietu programma”⁴⁶ un “Inovācijas savienība”⁴⁷.

Programmā “Jaunieši kustībā” uzsvērts, ka svarīga ES augstākās izglītības politikas prioritāte ir transnacionālās mobilitātes veicināšana, kura ir veids, kā nostiprināt individuālās prasmes un veicināt augstākās izglītības iestāžu un sistēmu atvērtību un savstarpēju mācīšanos. Vienlaikus ES modernizācijas programma, kas tika pieņemta Lēvenas/Jaunlēvenas ministru konferencē 2009. gadā un vēlāk apstiprināta nākamajā konferencē Budapeštā un Vīnē 2010. gadā⁴⁸, papildina Eiropas Augstākās izglītības telpas (EAIT) mērķus. EAIT ministri konkrēti vienojās par mobilitātes mērķi, proti, panākt, ka līdz 2020. gadam 20 % no absolventiem Eiropā būs guvuši studiju vai apmācības pieredzi ārvalstīs.

Nesenajā Komisijas paziņojumā par Eiropas augstākās izglītības modernizācijas programmu⁴⁹ izklāstīta detalizēta augstākās izglītības nozares reformas programma nākamajiem desmit gadiem. Tās lielākā uzmanība pievērsta tam, ka jāpalielina augstākās izglītības iestāžu beidzēju skaits, jāceļ pasniegšanas un apmācības kvalitāte un atbilstīgums, jāveicina mobilitāte un transnacionālā sadarbība, jāstiprina saite starp augstāko izglītību, pētniecību un inovāciju un jānodrošina atbilstoši finansēšanas un pārvaldības mehānismi.

2011. gada novembrī tika pieņemti Padomes secinājumi, kas apstiprināja galveno paziņojuma vēstījumu.

Saskaņā ar ES reformu programmu AII tiek aicinātas pilnība piedalīties zināšanu trīsstūrī (augstāka izglītība, pētniecība un inovācija) un piedalīties projektos, kas vērsti uz sadarbības

⁴³ Turpat 7. zemsvītras piezīmē.

⁴⁴ Turpat 3. zemsvītras piezīmē.

⁴⁵ Turpat 4. zemsvītras piezīmē.

⁴⁶ Turpat 5. zemsvītras piezīmē.

⁴⁷ Turpat 6. zemsvītras piezīmē.

⁴⁸ <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=43>.

⁴⁹ COM(2011) 567, galīgā redakcija: http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/com0911_en.pdf.

stiprināšanu ar uzņēmumiem. Augstākās izglītības iestāžu un ekonomikas dalībnieku sadarbības veicināšana ir Eiropas Inovācijas un tehnoloģijas institūta⁵⁰ pastāvēšanas pamatā, taču tā ir arī svarīga visai augstākās izglītības jomai. Sadarbību šajā jomā atbalsta arī Eiropas universitāšu un uzņēmumu forums, ko izveidoja Eiropas Komisija.

Erasmus konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 21. panta 1. punktu programmas *Erasmus* konkrētie mērķi ir šādi:

- a) atbalstīt Eiropas augstākās izglītības telpas īstenošanu;
- b) stiprināt augstākās izglītības un augstākās profesionālās izglītības ieguldījumu inovācijas procesā.

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 21. panta 2. punktu programmas *Erasmus* darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu studentu un izglītojošā personāla mobilitātei Eiropā, lai līdz 2012. gadam individuālo dalībnieku skaits studentu mobilitātē Erasmus programmās un programmās, kas darbojās pirms tās, sasniegtu vismaz 3 miljonus;
- b) palielināt daudzpusēju sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm Eiropā un uzlabot šīs sadarbības kvalitāti;
- c) palielināt pārskatāmības un atbilstības līmeni starp augstākās izglītības un augstākās profesionālās izglītības kvalifikācijām, kas iegūtas Eiropā;
- d) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu sadarbībai starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmumiem;
- e) atvieglināt jauninājumu attīstību izglītības un augstākās izglītības jomā un tās nodošanu, tostarp no vienas dalībvalsts uz citām;
- f) atbalstīt novatoriska uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagogijas un prakses attīstību mūžizglītībā.

Erasmus darbību prioritātes

2.1 Mobilitāte

Studentu, mācībspēku un cita AII personāla mobilitāte

Uz zināšanām balstītā Eiropā un īstenā Eiropas Augstākās izglītības telpā centrāla nozīme ir studentu, pasniedzēju un cita AII personāla mobilitātei. Lai Eiropā mobilitāti veicinātu vēl vairāk, iestādēm, kuras piedalās Erasmus programmā, būtu jāturpina izstrādāt savas institucionālās mobilitātes stratēģija nākamajiem gadiem, kas ietvertu kā studentu, tā personāla mobilitāti. Ar mērķi sniegt izšķirīgu ieguldījumu procesā “Boloņa 2020” un Eiropas mobilitātes mērķa — iesaistīt mobilitātē 20 % augstskolu beidzēju — sasniegšanā iestādes tiek aicinātas palielināt mobilitāti studijām un praksei ārzemēs.

Tiecoties pēc minētajiem vērienīgajiem mērķiem, ir ārkārtīgi svarīgi nodrošināt augstu kvalitāti. Augstākās izglītības iestādes tādējādi tiek aicinātas pēc iespējas labāk organizēt

⁵⁰ <http://eit.europa.eu>.

studentu un personāla mobilitāti, pilnībā ievērojot *Erasmus* Universitātes hartas un Eiropas Mobilitātes kvalitātes hartas kvalitātes principus un vadlīnijas⁵¹.

Šīs darbības neparedz Eiropas vai valstu prioritātes.

***Erasmus* intensīvās programmas (IP)**

Intensīvā programma (IP) ir īsa mācību programma, kurā kopīgi piedalās augstākās izglītības iestāžu studenti un mācībspēki no vismaz trijām iesaistītajām valstīm. Intensīvajā programmā ir svarīgi ne tikai rezultāti, apgūstot prasmes mācību priekšmetos, bet tai arī būtu jāatbalsta transversālo prasmju nodošana, turklāt jāņem vērā iesaistīto studentu darbs, piešķirot *ECTS* (vai citus līdzvērtīgus) kredītpunktus.

Šīs darbības neparedz Eiropas vai valstu prioritātes.

***Erasmus* intensīvie valodu kursi (EILC)**

Šie kursi ir ļoti svarīgi, lai studenti, kas izmanto mobilitātes iespējas, izveidotu valodas un kultūru saskares prasmes, kā arī daudzvalodības popularizēšanai Eiropā.

Šīs darbības neparedz Eiropas vai valstu prioritātes.

2.2 Daudzpusējie projekti

Erasmus daudzpusējie projekti sniedz atbalstu augstākās izglītības iestāžu sadarbībai savā starpā vai ar citām iesaistītajām ieinteresētajām personām.

Priekšroka būs inovatīviem projektiem, kas lielāko izmantošanu pievērsīs tām studiju jomām un tematiem, kuri nav pietiekami plaši aptverti projektos, kurus jau finansē saskaņā ar šo darbību.

Daudzpusējie projekti vēltīti šādām piecām prioritātēm.

2.2.1 Paaugstināt izglītības līmeni un nostiprināt augstākās izglītības sociālo dimensiju

Šīs prioritātes projekti atbalsta darbības, kuru mērķis ir palielināt piekļuvi augstākajai izglītībai un uzlabot tās sociālo dimensiju. Svarīgākais uzdevums ir palielināt dalībnieku un absolventu skaitu nepietiekami pārstāvētajās grupās (sociālekonomisko faktoru, invaliditātes, nacionalitātes, migrācijas dēļ utt.) un netradicionālo studentu vidū (daļlaika studenti, ar lieliem ģimenes pienākumiem, studējoši pieaugušie utt.), pastiprināt mūžizglītību, veidojot elastīgas mācību ceļa izvēles iespējas, atrodot veidus, kā augstākās izglītības iestādēm likt uzņemties lielāku sociālo atbildību, līdzsvarot dzimumu pārstāvību studiju jomās, kur šāda līdzsvara nav.

Priekšroka būs projektiem, kuri:

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Ieteikums par pārrobežu mobilitāti Kopienā izglītības un apmācības nolūkā: Eiropas Mobilitātes kvalitātes harta (2006/L 394/5): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF>.

- paplašina nepietiekami pārstāvēto grupu un netradicionālo studentu grupu piekļuvi augstākajai izglītībai, piemēram, veicinot iepriekšējas neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu, izveidojot vai uzlabojot piekļuvi ievirzīšanai un konsultācijām, un izmantojot konkrētus mērķgrupu piesaistīšanas pasākumus, piemēram, pāreja no profesionālās vai cita veida izglītības uz augstāko izglītību;
- velta uzmanību sistēmām, kas uzrauga, kā uzlabojas mazāk pārstāvēto grupu piekļuves iespējas;
- izstrādā politiku, kas palielinātu augstākās izglītības ieguvēju skaitu, tostarp nostiprinot arī individuāli pielāgotu atbalstu (finansiālu vai cita veida) un piedāvājot studentu ievirzīšanu;
- izstrādā elastīgus noteikumus it sevišķi nepilna laika vai individuāli pielāgotiem studiju virzieniem (tai skaitā tālmācībai), lai nodrošinātu šādi studentu īpašās vajadzības augstākajā izglītībā;
- - velta uzmanību dzimumu pārstāvības līdzsvaram, attiecīgajās disciplīnās veicinot mazāk pārstāvētā dzimuma dalību un sekmes;
- padziļina izpratni un veido augstākās izglītības iestāžu sociālo atbildību, kopienas informēšanas pasākumus un kopienas līmeņa piekļuves ceļus.

2.2.2 Uzlabot augstākās izglītības kvalitāti un atbilstību sadarbības ceļā starp AII un darba tirgu

Šīs prioritātes projektos tiks atbalstītas darbības, kuras palīdz pielāgot mācību programmas aktuālajām un prognozētajām darba tirgus prasībām, sniedz nodarbinātības iespējas un transversālās prasmes, ieskaitot uzņēmējdarbības prasmes, veido aktīvu sadarbību starp AII un partneriem, kuri nepārstāv akadēmiskās aprindas (uzņēmumi, profesionālās organizācijas, tirdzniecības palātas, sociālie partneri, vietējās/reģionālās struktūras utt.) un kuri apzinās un atbalsta to, ka sekmīgiem studentiem ir vajadzīgi izcili pasniedzēji.

Priekšroka būs projektiem, kuri vērsti uz šādiem jautājumiem:

- mācību programmu, kā arī ārpusprogrammas, pasākumu cieša sasaiste ar uzņēmējdarbības un nodarbinātības vajadzībām, piemēram, prognozējot nākotnē vajadzīgās prasmes un veicinot uzņēmējdarbības ieguldījumu mācību programmu izstrādē un nodrošinot, ka inovācija, radošums un uzņēmējdarbības spējas ir daļa no mācību programmas;
- tādas izglītības programmas izstrāde mūžizglītības kontekstā, kas atbilst darba tirgus prasībām šodien un nākotnē, ņemot vērā darba devēju prasības un viņus iesaistot, piemēram, pielāgoti kursi darba ņēmēju zināšanu un prasmju pilnveidošanai;
- iniciatīvu vai instrumentu izstrāde, lai novērtētu un sekmētu absolventu nodarbinātības iespējas;
- tādu integrētu programmu izstrāde, kas ietvertu transversālo prasmju pārnesi un vai nu 1) pilnu studiju ciklu (bakalaura, maģistra vai doktorantūras līmenis), kurā iegūst atzītu kopīgo grādu, divaugstskolu grādu vai vairākaugstskolu grādu, vai 2) pilnu studiju ciklu sevišķi interdisciplinārās jomās vai arī 3) tālākas mācības pēc mācību programmām un moduļiem, kas izstrādāti, lai pilnveidotu agrāk iegūtas zināšanas un prasmes;
- labāka IKT potenciāla izmantošana, kas ļautu gūt efektīvāku un individualizētu mācību pieredzi un racionalizēt kursa pasniegšanu un AII administrāciju;
- augstākās izglītības iestāžu stimulēšanu ieguldīt sava personāla nepārtrauktā profesionālajā izaugsmē, pietiekami liela skaita personāla pieņemšanu darbā ar mērķi izstrādāt jaunas disciplīnas un izcilības apbalvošanu mācīšanās.

2.2.3. Uzlabot kvalitāti ar mobilitātes un pārrobežu sadarbības starpniecību

Šīs prioritātes projekti atbalsta darbības, lai izstrādātu inovatīvas stratēģijas nolūkā veicināt mobilitāti vai mobilitātes ierobežojumu likvidēšanu augstākajā izglītībā.

Šajā prioritātē arī ir projekti, kas atbalsta virtuālo mobilitāti, kura ir iestrādāta vispārīgajā stratēģijā, lai IKT efektīvi integrētu iesaistītajās augstākās izglītības iestādēs.

Priekšroka būs projektiem, kas:

- izstrādā stratēģijas, kas stimulē mācīšanās mobilitāti, piemēram, mācību programmās paredzot mobilitātes iespējas (mobilitātes logus) vai sekmējot iesaistīto personu (skolotāju, mācību vadītāju/pārziņu, instruktoru u. c.) ieguldījumu mobilitātes veicināšanai;
- analizē un risina galvenos mobilitātes ierobežojumus, it sevišķi tos, kas liedz pilnībā atzīt laikposmu, kuru mobilitātē iesaistītie studējošie ir pavadījuši ārvalstīs, ietverot esošo atzīšanas instrumentu (Eiropas kredītpunktu pārnese sistēmas (*ECTS*), *Europass* (ietverot diploma pielikumu utt.⁵²) pilnīgu izmantošanu;
- nodrošina būtiskas un atjauninātas informācijas par starptautiskās mobilitātes iespējām vieglu pieejamību valsts vai reģionālā līmenī;
- nodrošina brīvos mācību materiālus, lai Eiropas līmenī dalītos ar saturu kā neatņemamu institucionālās stratēģijas daļu, kurā organizatoriskie un tehniskie nosacījumi jau aplūkoti iepriekš;
- nostiprina virtuālo mobilitāti, atzīstot citu mācību iestāžu piedāvātos kursus ārvalstīs, kuros izmanto virtuālus mācību līdzekļus.

2.2.4. Zināšanu apvienības

Projekti atbalsta zināšanu apvienības, kurās uzņēmumi un izglītības iestādes kopīgiem spēkiem stiprina un attīsta Eiropas inovācijas potenciālu vispusīgu kopīgo pasākumu ceļā, kuri paredz jaunas mācīšanās un pasniegšanas metodes, jaunu daudzdisciplīnu mācību programmu un inovatīvu kursu izstrādi un pasniegšanu un rosina uzņēmējdarbības spējas. Minētajiem projektiem būtu jāveicina zināšanu apmaiņa starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmumiem, un tiem būtu jāiedzīvina patiesi abpusējs process, proti, augstskolu un uzņēmumu inovācijas potenciāla vairošana kopīgiem spēkiem.

Projektos jāatbalsta vispusīgs tādu pasākumu kopums, kas izstrādāti un attīstīti partnerībā. Pasākumu klāsts ir vispārīgi definēts kā elastīgs un pielāgojams atšķirīgam kontekstam ES un tā pamatā ir trīs svarīgākās integrētās asis:

- **jaunas mācīšanās un mācīšanas metodes**, kuras var notikt jaunas daudzdisciplīnu mācību programmu un kursu kopīga izstrāde un pasniegšana, izglītības pasākumu organizēšana uzņēmumos, studentu un pasniedzēju piedalīšanās reālu uzņēmējdarbības problēmu risināšanā, daudzdisciplīnu, uz audzēkni vērsta un uz problēmas balstīta mācīšanās; metodes var paredzēt tādu platformu izveidi/nodrošināšanu, kas atbilst uzņēmumu vajadzībām un studentu projektiem, brīvi pieejamās izglītības attīstīšanu uzņēmumos un/vai valstīs, shēmas, kas stimulē pasniedzējus izmēģināt jaunas inovācijas

⁵² Eiropas reģiona konvencija par tādu kvalifikāciju atzīšanu, kas saistītas ar augstāko izglītību (1997) – tā dēvētā Lisabonas konvencija par atzīšanu, *ENIC-NARIC* informācijas tīkls, augstākās izglītības iestāžu un programmu kvalitātes nodrošināšana.

un uzņēmējdarbības modeļus, atjaunināt un pilnveidot prasmes reālās uzņēmējdarbības un dzīves situācijās.

- **uzņēmējdarbības prasmju un attieksmes attīstīšana**, veidojot transversālās prasmes visās augstākās izglītības programmās, pasniedzot uzņēmējdarbības pamatus. Liekot lietā uzņēmējdarbības prasmes izstrādāt jaunas mācīšanās iespējas (tādu jaunu pakalpojumu, produktu un prototipu izveidošana, kuriem būtu komerciālais potenciāls);
- **struktūru mobilitāte**, kas, cita starpā, ietver darba vietas vai praksi uzņēmumos, pētnieku vai pasniedzēju darbs uz ierobežotu laiku uzņēmumos; uzņēmumu darbinieku iesaistīšanos pasniegšanā, personāla mobilitāti starp augstskolām un uzņēmumiem, pasniedzēju iesaistīšana uzņēmumu projektos, kuras mērķis ir zināšanu un inovācijas apmaiņa/pārnese un/vai konkrētam gadījumam pielāgotu inovāciju attīstīšana.

2.2.5 Uzlabot pārvaldību un finansēšanu

Šīs prioritātes projekti atbalsta darbības, kas attīsta augstākās izglītības iestāžu un to vadītāju stratēģijaspējas, kuras stiprina iestāžu autonomiju un atbildību un tādējādi palielina iestāžu spējas piesaistīt finansējumu no dažādiem avotiem un efektīvi pārvaldīt resursus.

Priekšroka būs projektiem, kuri:

- veicina Eiropas sadarbību kvalitātes nodrošināšanā, piemēram, nosakot un īstenojot jaunas vienotas procedūras mācību programmu kvalitātes iekšējam un ārējam novērtējumam, vienotas pieejas un līdzekļi attiecībā uz kopīgo grādu, divaugstskolu grādu vai vairākaugstskolu grādu atzīšanu un skaidri principi pārrobežu izglītības kvalitātes nodrošināšanai;
- uzlabo augstākās izglītības iestāžu autonomiju, ieskaitot plašāk pārstāvētu ieinteresēto personu (piemēram, studentus, absolventus, uzņēmējus, sociālos partnerus, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, reģionālās attīstības apvienības) iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā;
- sekmē augstākās izglītības iestāžu daudzveidības un rezultātu pārredzamību.
- pilnveido stratēģisko līderību augstākās izglītības iestāžu vidū ar stingru vadības sistēmu palīdzību.
- izstrādā stratēģijas, kas palielina finansējuma efektivitāti, ietverot uz rezultātiem pamatotus finansēšanas mehānismus;
- veicina augstākās izglītības iestāžu finansējuma dažādošanu;
- novērtē un sekmē peļņu, ko gūst no ieguldījumiem augstākajā izglītībā.

2.3 Akadēmiskie tīkli

Šīs prioritātes projektu mērķis ir plašāka un progresīvāka specifisku prasmju kopuma izveidošana attiecībā uz konkrēto studiju jomu. Akadēmiskie tīkli apvieno atbilstīgu ieinteresēto personu grupu un risina jautājumi, kas tieši attiecas uz Eiropas augstākās izglītības politiku. Galveno uzmanību pievērš zināšanu koplietošanai, metodiku apspriešanai, pieredzes apmaiņas veicināšanai un paraugprakses izplatīšanai šajā jomā, kā arī radošuma un inovācijas radīšanai un veicināšanai. Sadarbības tīkli strādā ar pašreizējiem, topošajiem un gaidāmajiem noteikumiem studiju jomā.

Priekšroka būs inovatīviem tīkliem, kuri skar studiju jomas un tematus, kas nav pietiekami plaši aptverti saskaņā ar šo darbību finansētajos tīklos.

Informācija par iepriekšējos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus finansētajiem sadarbības tīkliem ir pieejama Erasmus projekta uzskaitījumos šajā tīmekļa vietnē:
http://eacea.ec.europa.eu/lfp/erasmus/erasmus_compendia_en.html.

3. LEONARDO DA VINCI – SĀKOTNĒJĀ UN TĀLĀKĀ PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN APMĀCĪBA

Politikas pamatojums

Leonardo da Vinci programmas politiskais pamats ir Kopenhāģenas process, kas atjaunināts ar Briges paziņojumu (2010)⁵³. Procesā galveno uzmanību pievērš profesionālās izglītības un apmācības (PIA) sistēmu pievilcību, kvalitātes un rezultātu pastiprināšanai, uzlabojot pārredzamību, informācijas un konsultāciju sistēmas, prasmju un kvalifikāciju atzīšanu, kā arī nostiprinot Eiropas dimensiju. Problēmas, ar kurām saskarsimies nākamo gadu laikā, ir izklāstītas paziņojumā par PIA, ko Eiropas Komisijas pieņēma 2010. gada jūnijā⁵⁴.

Programmas darbības lielākā uzmanību tiks veltīta īpašām iniciatīvām, kuru mērķis ir sekmēt kopējo Eiropas profesionālās izglītības un apmācības instrumentu turpmāku izstrādi, izmēģināšanu un ieviešanu. Šīs iniciatīvas ietver Eiropas kredītpunktu pārneses sistēmas profesionālajā izglītībā un apmācībā (*ECVET*) izstrādi un izmēģināšanu, Eiropas kvalifikāciju sistēmas (*EQF*) ieviešanu un Eiropas struktūras VET kvalitātes nodrošināšanai (*EQAVET*) veicināšanu, izstrādi un izmantošanu. Šīs darbības stiprinās savstarpēju mācīšanos, sadarbību un uzticēšanos, pastiprinās mobilitāti un veicinās pieredzes un zināšanu apmaiņu. Pamatojoties uz Padomes secinājumiem par jauniešu mobilitāti (2008. gada novembris)⁵⁵, 2009. gada jūnija zaļo grāmatu “Jauniešu mācību mobilitātes veicināšana”⁵⁶ un iniciatīvu “Jaunatne kustībā”⁵⁷, īpaša uzmanība tiks veltīta tam, lai radītu mobilitātes iespējas jauniešiem (piemēram, mācekļiem, praktikantiem vai PIA studentiem).

Īpaša uzmanība tiks veltīta tam, lai sekmētu nozaru⁵⁸, sociālo partnerorganizāciju un uzņēmumu, jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu (MVU), līdzdalību visās *Leonardo da Vinci* darbībās. Šo mērķu sasniegšanu veicina reģionālās sadarbības stratēģijas gados jaunu PIA studentu mobilitātes sekmēšanai.

⁵³ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/bruges_en.pdf.

⁵⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — Jauns stimuls Eiropas sadarbībai profesionālās izglītības un apmācības jomā, lai atbalstītu stratēģiju „Eiropa 2020” COM(2010) 296, galīgā redakcija: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0296:FIN:EN:PDF>.

⁵⁵ Turpat 9. zemsvītras piezīmē.

⁵⁶ Turpat 10. zemsvītras piezīmē.

⁵⁷ Turpat 4. zemsvītras piezīmē.

⁵⁸ Nozares saskaņā ar *Eurostat* kodiem un deskriptoriem: saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Kopienā (NACE — Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne).
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/NACE_backgrounds.

Leonardo da Vinci konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 25. panta 1. punktu *Leonardo da Vinci* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) palīdzēt apmācību un papildu apmācību darbību dalībniekiem iegūt un izmantot zināšanas, prasmes un kvalifikāciju, lai veicinātu personīgo attīstību, spējas atrast darbu un dalību Eiropas darba tirgū;
- b) atbalstīt arodizglītības un apmācību sistēmu, iestāžu un prakses kvalitātes uzlabojumus un jauninājumus;
- c) palielināt profesionālās izglītības un apmācību pievilcību un darba devēju un personu mobilitāti, kā arī atvieglināt strādājošo mācekļu mobilitāti.

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 25. panta 2. punktu *Leonardo da Vinci* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot to personu, kas iesaistītas profesionālajā pamatizglītībā un apmācībās, un tālākizglītībā, Eiropas mobilitātes kvalitāti un palielināt apjomu tā, lai līdz mūžizglītības programmas beigām palielinātu personu mācību prakšu skaitu uzņēmumos līdz vismaz 80 000 gadā;
- b) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu sadarbībai starp iestādēm vai organizācijām, kas sniedz izglītības pakalpojumus, uzņēmumiem, sociālajiem partneriem un citām nozīmīgām struktūrām Eiropā;
- c) atvieglot jauninājumu attīstību arodizglītības un to mācību jomā, kas nav augstākās izglītības mācības, un jauninājumu tālāku nodošanu, tostarp no vienas dalībvalsts citām;
- d) uzlabot kvalifikāciju un kompetenču pārredzamību un atpazīstamību, tostarp attiecībā uz tām, kas iegūtas mācībās ārpus oficiālās izglītības sistēmas un neoficiāli;
- e) veicināt moderno svešvalodu apguvi;
- f) atbalstīt novatoriska uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagogijas un prakses attīstību mūžizglītībā.

Leonardo da Vinci darbību prioritātes⁵⁹

3.1 Mobilitāte un partnerības

Saistībā ar personu mobilitāti profesionālās izglītības nolūkos un profesionāļu mobilitāti profesionālās izglītības un apmācības jomā spēcīgs uzsvars būs uz mobilitātes kvalitātes vadību, ietverot pedagoģisko, lingvistisko un kultūras sagatavošanu un pasākumus, lai uzturētos ārvalstīs, pamatojoties uz Eiropas Mobilitātes kvalitātes hartā izklāstītajiem principiem. Tiek veicināta *ECVET* elementu izstrādāšana un īstenošana (mācīšanās rezultātu apraksts, mācīšanās rezultātu novērtējums un atzīšana), kā arī virzība un ilgtspēja, lai optimizētu mobilitātē gūtās pieredzes ietekmi. Mācekļu mobilitātes sagatavošanas darbības ļāva secināt, ka *Leonardo da Vinci* programmā šai mērķgrupai pievēršama īpaša uzmanība.

⁵⁹ Jāatzīmē, ka saistībā ar mobilitātes darbībām *Leonardo da Vinci* programmā valsts iestādes var lemt par dažām papildu valsts līmeņa prioritātēm, piemēram, mācību priekšmeti, galamērķa valstis u.c. Šīm prioritātēm ir jāatbilst šajā dokumentā izklāstītajām Eiropas prioritātēm, un tām jābūt Eiropas Komisijas apstiprinātām. Tās paziņos, izmantojot vai nu konkrētus valsts līmeņa uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, vai arī valstu aģentūru tīmekļa vietnes.

Minētajos projektos ir izcelta lielā kompetento starpniekstruktūru⁶⁰ nozīme kvalitātes nodrošināšanā un MVU iesaistīšanā.

Šī darbība ietver mobilitāti mācīšanās / apmācības nolūkos šādām mērķgrupām:

- (1) praktikantiem sākotnējā profesionālajā izglītībā:
 - A. mācekļiem un praktikantiem sākotnējā profesionālajā izglītībā, kas balstīta uz alternatīvu apmācību vai ar darbu saistītu praksi uzņēmumos⁶¹;
 - B. praktikantiem sākotnējā profesionālajā izglītībā, kas tiek sniegta skolās;
- (2) cilvēkiem darba tirgū, kuri turpina profesionālo apmācību;
- (3) profesionāļu mobilitātei profesionālās izglītības un apmācības jomā.

Lai veicinātu kvalitāti un palielinātu mobilitātē iesaistīto praktikanu skaitu sākotnējo arodapmācību laikā, **Leonardo da Vinci mobilitātes konsorcijs** aicinās sniegt priekšlikumus.

Parasti konsorcijs ir PIA īstenotāju grupas nosūtītājā valstī, kuras sadarbosies ar attiecīgajiem partneriem, lai nosūtītu audzēkņus uz ārzemēm. Konsorcijs partneri var būt PIA skolas, uzņēmumi, nozaru apvienības, reģionālās un vietējās iestādes, tirdzniecības, rūpniecības un amatniecības palātas.

Tā kā *Comenius* partnerības ietver sadarbību starp skolām, *Leonardo da Vinci* partnerību projektos uzmanība ir jāvelta sadarbībai starp profesionālās izglītības un apmācības jomu un darba vidi, kā arī jāiesaista partneri no abām pusēm.

3.2 Daudzpusējie projekti — inovācijas nodošana (TOI)

Leonardo da Vinci daudzpusējie projekti ir divējādi:

- daudzpusēji projekti inovācijas nodošanai — *TOI* — (decentralizēta vadība);
- daudzpusēji projekti inovācijas izstrādei — *DOI* — (centralizēta vadība).

Šo divu projektu veidu darbības jomas atšķirības ir plašāk izklāstītas rokasgrāmatā par mūžizglītības programmu⁶².

Visos daudzpusējos *Leonardo* projektos un visās prioritātēs uzskata, ka horizontālās prioritātes ir **paaugstināt riska grupu prasmju līmeni**⁶³ un nodrošināt iespēju vienlīdzību.

Visos daudzpusējos *Leonardo* projektos tiek aicināts izmantot **IKT, e-mācību metodes, profesionāli orientētu valodu apmācību (VOLL) un satura un valodas integrētu apguvi (CLIL)**.

⁶⁰ Kompetentās starpniekstruktūras ir visas sabiedriskās vai daļēji sabiedriskas organizācijas un interešu grupas, kuru uzdevums ir atbalstīt izglītības vai tālākizglītības pasākumus, kurus veic uzņēmumi vai apmācības joma. Šīs grupas, piemēram, ir amatniecības kameras, uzņēmuma pārstāvniecības/apvienības, arodbiedrības un nodarbinātības dienesti.

⁶¹ Mācekļības, kā noteikusi valsts programmas vajadzībām; tā mācekļības shēmās var ietvert arī pieaugušos. Skatīt konkrētās valsts NA tīmekļa vietni.

⁶² Turpat 20. zemsvītras piezīmē.

⁶³ Riska grupas ir grupas, kuras saskaras ar īpašām grūtībām darba tirgū, piemēram, priekšlaicīgi mācības pametušie, zemas kvalifikācijas darba ņēmēji, personas ar invaliditāti, imigranti un personas, kam ir migrantu izcelsme, etniskās minoritātes (to skaitā romi).

3.2.1 Veicināt sadarbību starp PIA un darba vidi

Šīs prioritātes projektiem jāatbalsta cieša saikne ar darba vidi, lai labāk pielāgotu PIA darba tirgus vajadzībām un atbalstītu iekļaujošu izaugsmi. Projektiem jācenšas uzlabot nozarē nepieciešamo prasmju un kompetences noteikšanu un paredzēšanu, kā arī to integrēšanu PIA programmā. Tas nozīmē arī veicināt mācību apvienošanu ar darbu. Šajā prioritātē ir jāatbalsta programmas “Jaunas prasmes un darba vietas”⁶⁴ īstenošana, ņemot vērā tādas problēmas kā vides un demogrāfiskās pārmaiņas un ar to saistītās nodarbinātības vajadzības šajās jomās, piemēram, tā saucamās “ekoloģiskās darbavietas” vai “baltās darbavietas” (medicīniskā un sociālā aprūpe).

Priekšlikumos ir jāietver viena no šīm darbības jomās:

- veicināt dažādu ieinteresēto personu iesaistīšanu elastīgāku PIA un kvalifikācijas sistēmu veidošanā, kuras labāk atbilstu darba tirgus vajadzībām, ņemot vērā tādas sistēmiskās izmaiņas kā pāreja uz mācīšanās rezultātiem un uz prasmēm balstītām sistēmām;
- kopīgu metožu un sistēmu, kas paredzētas vajadzīgo iemaņu prognozēšanai, pārbaudīšana un ieviešana praksē, risinot gan vajadzīgo iemaņu noteikšanas aspektus, gan piemērotu īstenošanu PIA jomā, piemēram, nozaru līmenī, un iesaistot uzņēmumus/nozaru organizācijas/sociālos partnerus PIA;
- darba vides integrēšanas sekmēšana uz iestādēm balstītā PIA, PIA programmās veicinot plašākas ar darbu saistītas darbības, tai skaitā inovatīvus darba pieredzes modeļus, „ēnu dienas”, darbā īstenot mācīšanos un mācekļības;
- izmēģināt un ieviest praksē novatoriskas metodes un sistēmas, kuras risinātu atbiršanas problēmu agrīnajā PIA posmā.

3.2.2 Atbalstīt PIA skolotāju, mācību spēku, instruktoru un PIA iestāžu vadītāju sākotnējo un tālāko apmācību

Šajā prioritātē uzmanību pievērš vajadzībai pilnveidot PIA skolotāju, mācību spēku, instruktoru un skolu / iestāžu vadītāju, kā arī profesionālu konsultantu iemaņas un prasmes, lai pārvarētu pārbaudījumus nākotnē. Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta inovācijas nodošana šādās jomās:

- PIA profesionāļu loma, reaģējot uz tādām sistēmiskām pārmaiņām kā pāreja uz mācīšanās rezultātiem un uz prasmēm balstītām sistēmām, kā arī pieaugoša uzmanība attiecībā uz iepriekšējas neoficiālas izglītības un ikdienišķas mācīšanās atzīšanu;
- saiknes nostiprināšana starp PIA profesionāļiem un darba vidi (uzņēmumiem, profesionālajām nozarēm utt.), pilnveidojot viņu spēju konsultēt personas nodarbinātības un karjeras jomā⁶⁵;
- viņu pedagoģiskās prasmes pilnveidošana un iesaistīšana mācību programmu izstrādē;
- tādu prasmju apgūšana, kas ļaus PIA profesionāļiem mācīt transversālās prasmes, kuras, piemēram, noteiktas 2006. gada Ieteikumā par pamatprasmēm mūžizglītībā.

3.2.3 Sekmēt pamatprasmju apguvi PIA jomā

Pamatprasmju apgūšanai⁶⁶ PIA ir īpaša nozīme, jo daži skolēni un praktikanti uzsāk profesionālo izglītību bez pamatprasmēm un kompetences, kas nepieciešamas, lai viņi varētu

⁶⁴ Turpat 5. zemspējas piezīmē.

⁶⁵ Šajā saistībā ļoti lietderīga ir *Euroguidance* tīmekļa vietne: <http://www.euroguidance.net>.

⁶⁶ *Ibid.* 15.

sekmīgi piedalīties apmācībā un to pabeigt. Pamatprasmes ir arī svarīgas, lai sekmētu individuālus izglītības virzienus ārpus PIA jomas, lai uzlabotu izglītības sistēmas caurlaidību un sekmētu pārejas posmus (no PIA uz darba tirgu vai atkārtotu integrēšanos darba tirgū pēc bezdarba). Dažas no pamatprasmēm sekmē PIA pievilcību.

Projektos jāvirza viens no šādiem jautājumiem:

- koncepciju izstrāde pamatprasmju apgūšanai sākotnējā profesionālajā apmācībā, it sevišķi digitālā prasme un tehnoloģiskās, uzņēmējdarbības, kā arī svešvalodu prasmes (profesionālas orientācijas valodu apmācība (*VOLL*) un integrēta satura un valodas apguve (*CLIL*)) un prasme dzīvot un strādāt aizvien daudzveidīgākā sabiedrībā un aktīvā pilsoniskumā;
- pamatprasmju apgūšanas prakšu pilnveidošana tālākajā profesionālajā apmācībā;
- tādu pieeju izstrāde, kas atbalsta svešvalodu mācīšanos sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā (*IVET*), pielāgojot to skolēnu un stažieru vajadzībām un iespējām.

3.2.4 *ECVET* – mācīšanās rezultātu un kvalifikāciju pārredzamībai un atzišanai

Šīs prioritātes projektiem jā sagatavo, jāorganizē un jānodrošina metožu, pamatnostādņu un saistīto instrumentu pārņemšana ar mērķi īstenot un izmantot *ECVET* principus mobilitātes un/vai mūžizglītības vajadzībām. Tas ietver instrumentus, procedūras un metodes, kas noteiktas:

- kvalifikāciju noteikšanai mācīšanās rezultātu vienībās;
- ar starptautiskajām darba iemaņām saistīto mācīšanās rezultātu vienību pilnveidošanai un pārnesi; īpaši jāuzsver šo vienību pārnesi un integrēšana atzītās kvalifikācijās sākotnējā un turpmākā apmācībā, kā arī profesionāļu kvalifikācijās PIA jomā;
- *ECVET* kredītpunktu piešķiršanai vienībām un kvalifikācijām;
- saistītajām procedūrām formālās un neformālās izglītības un ikdienējas mācīšanās rezultātu novērtējumam, pārnesi, pārbaudīšanai un uzkrāšanai;
- darbības partnerību izveidošanai, ietverot Saprašanās memoranda modeļus, mācību līgumus, personiskos norakstus.

Pieteikumi jāvērs uz **visiem** turpmāk minētajiem jautājumiem:

- praktiski nodošanas procesi, kuru mērķis ir saprašanās sekmēšana un tas, lai PIA jomas ieinteresētās personas izmanto *ECVET*;
- praktiski risinājumi, kuru mērķis ir sekmēt inovatīvu prakšu izveidi PIA, izmantojot *ECVET* un to nodošanu, tai skaitā mobilitāti un neformālās izglītības un ikdienējas mācīšanās apstiprināšanu;
- politikas veidotāju, skolotāju un par kvalifikācijām, kuras var attiecināt Eiropas līmenī un pārnest, atbildīgo personu stratēģiju un pieeju attīstīšana un izplatīšana;
- brīvi pieejamu informācijas un atbalsta resursu nodrošināšana tā, lai tiktu izskatīti organizatoriskie, tehniskie un ar kvalitāti saistītie jautājumi saistībā ar *ECVET*, tādējādi koplietojot saturu un padarot to pieejamāku Eiropas līmenī.

3.2.5 Uzlabot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas PIA jomā

Šīs prioritātes projektiem jāsekmē iepriekšējo inovācijas izstrādes (DOI) projektu, citu projektu, kas ir saņēmuši *Leonardo da Vinci* piešķirumu, vai jebkādas inovatīvas pieejas izmantošana PIA kvalitātes nodrošināšanas jomā, lai sagatavotu, organizētu un pārnestu pamatnostādnes, instrumentus un produktus, kuru mērķis ir Eiropas kvalitātes nodrošināšanas

pamatprincipu ietvarstruktūras (*EQAVET*) īstenošana un izmantošana. Tas ietver instrumentus, procedūras un metodes, kas noteiktas:

- valsts pieejas izstrādei PIA sistēmu uzlabošanai un Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izmantošanas pilnveidošanai;
- pašnovērtējuma un profesionālapskates izmantošanai kvalitātes nodrošināšanas procesā;
- Ieteikuma par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras⁶⁷ izveidošanu 2. pielikuma rādītāju izmantošanas pilnveidošanai.

Pieteikumi jāvērs uz **vienu** no turpmāk minētajiem jautājumiem:

- iepriekšējā *ENQAVET* projekta rezultātu, it sevišķi tematisko grupu (jo īpaši tematiskās grupas saistībā ar pamatnostādņu izstrādi kvalitātes nodrošināšanai PIA jomā) rezultātu, kā arī rādītāju grupas rezultātu pārņemšana, izmantošana un izplatīšana;
- iepriekšējo projektu, kas saistīti ar “Kopējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas (*CQAF*), izmantojot profesionālapskati kvalitātes nodrošināšanai PIA jomā⁶⁸” īstenošanu, rezultātu nodošana un izmantošana;
- inovatīvu un būtisku materiālu, kas izstrādāti saistībā ar *Leonardo da Vinci* projektiem PIA kvalitātes nodrošināšanas jomā, nodošana un izmantošana;
- iepriekšējo atbilstošu, būtisku un inovatīvo projektu rezultātu atjaunināšana saistībā ar *CQAF* īstenošanu, lai pielāgotu Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūru.

Visos gadījumos jaunā projekta koordinators jāuztur saziņa ar pašreizējo tīklu kvalitātes nodrošināšanai PIA un jāseko šā tīkla jaunākajam darbam, lai saglabātu saskaņotību ar Eiropas līmenī īstenojamiem darbībām.

3.2.6 Stratēģijas izglītību priekšlaicīgi pametušo skaita samazināšanai sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā

Šīs prioritātes projektiem jārisina izglītības priekšlaicīgas pamešanas problēma sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā (SPIA). Tā kā 50 % ES skolēnu vidējā izglītības līmenī apgūst SPIA, profesionālās apmācības pamešana ir daļa no visas izglītības priekšlaicīgas pamešanas problemātikas. Ievērojams SPIA studentu skaits iesākto apmācības programmu nepabeidz. Kopaina Eiropā atšķiras, tāpēc šai jomā pieredzes apmaiņai un risinājumu pielāgošanai atšķirīgajiem kontekstiem ir plašs pielietojums — no duālo sistēmu un mācekļiem paredzētām programmām līdz SPIA sistēmām, kuras drīzāk paredzēts apgūt klasē

Pieteikumi jāvērs uz vienu no turpmāk minētajiem jautājumiem:

- apzināt un pārnest mācīšanās stratēģijas un metodes, kas atbalsta tos SPIA studentus, kuri ir priekšlaicīgas mācību pamešanas riska grupā, lai viņus motivētu un viņi pabeigtu mācības;
- apzināt un pārnest paraugpraksi, kas nodrošina vidējās izglītības iegūšanu ar SPIA palīdzību;
- apzināt un attīstīt veidus, kā atbalstīt un motivēt īpaši tos SPIA studentus, kuri ir priekšlaicīgas mācību pamešanas riska grupā, ieskaitot migrantu vai romu izcelsmes studentus, izmantot savu izglītības iegūšanas potenciālu.

⁶⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Ieteikums par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izveidošanu profesionālajai izglītībai un apmācībām (2009/C 155/1), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0001:0010:EN:PDF>.

⁶⁸ http://www.peer-review-education.net/index.php?class=Calimero_Webpage&id=14762.

3.3 Daudzpusējie projekti - inovācijas izstrāde (DOI)

Skatīt vispārīgo informāciju 3.2. iedaļas ievadā.

3.3.1 Īstenot *ECVET* mācīšanās rezultātu un kvalifikāciju pārredzamībai un atzīšanai

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta valstu un nozaru kvalifikāciju un/vai kvalifikāciju sistēmu **izstrāde**, ietverot *ECVET*, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Ieteikumu par *ECVET* sistēmas izstrādi⁶⁹. Projektiem arī jāatbalsta *ECVET* pārbaudīšana un īstenošana saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Ieteikumu par *ECVET* sistēmas izstrādi, kā arī jābūt vēršiem uz **visiem** turpmāk minētajiem jautājumiem:

- darbības un pārnesamu metožu un pamatnostādņu izstrāde un izmantošana, lai kvalifikācijas pārveidotu mācīšanās rezultātu vienībās, piešķirot *ECVET* kredītpunktus, pamatojoties uz *ECVET* tehniskajām specifikācijām;
- tādu vienā nozarē vai vairākās nozarēs iegūtu kvalifikāciju pārbaudīšana, kuras balstās uz mācīšanās rezultātu vienībām, izmantojot attiecīgas procedūras formālās un neformālās izglītības un ikdienējas mācīšanās rezultātu novērtēšanai, pārnesei, atzīšanai un uzkrāšanai;
- kvalitātes standartu izstrāde un pārbaudīšana *ECVET* piemērošanai attiecībā uz nacionālām, vienā nozarē vai vairākās nozarēs iegūtām kvalifikācijām.

Papildus iepriekš minētajām darbībām, projektos var arī ietvert:

- PIA programmu izstrādi, kas paredz elastīgus mācīšanās rezultātu apstiprināšanas, pārneses un atzīšanas instrumentus, piemērojot *ECVET* principus;
- koncepciju izstrādi, lai apvienotu *ECVET* un *ECTS*, kā arī uzlabotu to saderību, pamatojoties uz mācīšanās rezultātu pieeju.

3.3.2 Uzlabot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas PIA jomā

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras (*EQAVET*)⁷⁰ izmantošana un pilnveidošana, lai turpinātu uzlabot un pilnveidot PIA sistēmas un veicinātu kvalitātes kultūras uzlabošanu un inovācijas visos līmeņos. Projektiem ir jāatbalsta **viens** no šādiem mērķiem:

- valstu pieeju izstrāde ar mērķi uzlabot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas valsts līmenī un maksimāli izmantot ietvarstruktūru, it sevišķi pamatnostādņu un rīcības plānu izstrāde īstenošanai;
- datu iegūšanas pilnveidošana Ieteikuma par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izveidošanu 2. pielikuma rādītājiem;
- ilgtspējīgu, pārnesamu, darbības un konkrētu instrumentu izstrāde, kuri ir balstīti uz Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūru;

⁶⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Ieteikums par Eiropas kredītpunktu sistēmas izstrādi profesionālajai izglītībai un apmācībai (*ECVET*) (2009/C 155/02), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0011:0018:EN:PDF>.

⁷⁰ Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūra ir atskaites sistēma, kuras mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm un iesaistītajām valstīm izstrādāt, uzlabot, pārraudzīt un novērtēt savas sistēmas un praksi, pamatojoties uz kopīgiem principiem un kritērijiem: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqavet_en.htm.

- ar ietvarstruktūru saistītu konkrētu konsultāciju/pamatnostādņu izstrāde, kas jāizmanto PIA dalībniekiem, it sevišķi apmācības sniedzējiem;
- kvalitātes nodrošināšanas procesu izstrāde un pārbaudīšana sākotnējā un turpmākajā profesionālajā izglītībā un apmācībā, pamatojoties uz ietvarstruktūru.

3.3.3. Nozaru prasmju apvienības

NPA jārisina problemātika, kas saistīta ar arodprasmju nesaderību un trūkumu konkrētā ekonomikas sektorā. Šīs prioritātes projektos jāpanāk tādu struktūru sadarbība, kurām ir nozaru pieredze trīs papildināmās jomās: profesionālā izglītība un apmācība (t. i., PIA sniedzēji, struktūras vajadzīgo prasmju paredzēšanas jomā, sociālo partneru pārstāvji, attiecīgās publiskās iestādes, piešķirējstruktūras), darba tirgus un PIA politikas veidotāji. Nozares prasmju apvienību pašos pamatos ir rezultatīva sadarbība starp struktūrām, kuras kopīgi pilda minētās trīs funkcijas.

Apvienībām jāizstrādā un jāpasniedz pielāgotas, atjauninātas vai jaunas sektora vajadzībām atbilstošas mācību programmas, PIA programmas un, iespējams, kvalifikācijas. Tās arī var izstrādāt līdz šim nebijušus PIA pasniegšanas veidus, kas reaģē uz prasmju mainīgo pieprasījumu. Nepieciešams, lai rezultāti tiktu efektīvi izplatīti profesionālās orientācijas dienestiem, sektora organizāciju pārstāvjiem vai uzņēmumiem, kā arī attiecīgajām valsts, reģionālajām vai vietējām iestādēm. Nozares prasmju apvienībām arī jāievēro attiecīgos Eiropas pārredzamības līdzekļus un principus, piemēram, *ECVET* — kredītpunktu pārnesei un *EQAVET* — kvalitātes nodrošināšanai.

Apvienības darbību lokā ir pēc iespējas vairāk šādu darbību:

1. definēt nozarē nepieciešamās prasmes, balstoties uz pierādījumiem, vai izstrādāt Eiropas nodarbinātības pamatprofilu nozarē, balstoties uz veiktajiem pētījumiem un analīzi vai, ja vajadzīgs, veicot jaunu izpēti;
2. izstrādāt vienotu mācību programmu. Pasākumi ar mērķi integrēt nozarē nepieciešamās prasmes vai nodarbinātības profilu mācību programmas izstrādē, PIA programmas un, iespējams, kvalifikācijas standartus, ņemot vērā mācīšanās rezultātus (piemēram, *EQF*, *ECVET* ..) vai kvalitātes nodrošināšanas principus (piemēram, *EQAVET*);
3. pasniegt vienotu mācību programmu, kas var ietvert inovatīvu metožu izmantošanu (piemēram, darbā īstenota mācīšanās, tādu jaunu pakalpojumu, produktu, prototipu attīstīšana, kuriem ir komerciālais potenciāls);
4. izplatīt pasākumu rezultātus, piemēram, izmantojot izveidotos Eiropas, nacionālos un reģionālos tīklus PIA skolu, uzņēmumu, komercorganizāciju un ievirzīšanas organizāciju platformas, kā arī interneta platformas un citus noderīgos plašsaziņas līdzekļus.

3.4 Tīkli

3.4.1. Izstrādāt un pārnest mobilitātes stratēģijas PIA jomā

Tīkli atbalstīs sadarbību starp reģionālajām/vietējām iestādēm un/vai kompetentajām struktūrām un/vai uzņēmējdarbības vidi saistībā ar mobilitātes uzlabošanu PIA jomā, ieskaitot praktikantus. Lai nodrošinātu kvalitatīvas darba vietas uzņēmumos, lai atbalstītu partneru meklēšanu un mudinātu MVU piedalīties mobilitātē, starp kompetentajām organizācijām jāizveido ilgspējīgas sadarbības struktūras. Tīkliem jākoncentrē uzmanība uz ideju, stratēģiju

un struktūru noteikšanu, veicināšanu un izplatīšanu mācīšanās mobilitātes jomā ne tikai tīklā, bet arī ārējām ieinteresētām personām.

Lai nodrošinātu plašu pamanāmību un ietekmi, tīkliem ir jāapvieno svarīgas ieinteresētās puses un valstis.

4. GRUNDTVIG – PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA

Politikas pamatojums

Grundtvig programmas mērķis ir reaģēt uz dubulto izglītības problēmu, proti, no vienas puses, lielo skaitu pieaugušo, kas ir priekšlaicīgi pametuši mācības (vai kā daudzu migrantu gadījumā kam nekad nav bijusi iespēja saņemt skolas izglītību), un, no otras puses, novecojošo sabiedrību. Pieaugušo izglītošana palīdz risināt šīs problēmas, sniedzot abām personu kategorijām iespēju uzlabot un atjaunot savas zināšanas un prasmes.

Pieaugušo izglītība ir būtiska mūžizglītības daļa. Pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā ir ne vien ierobežota, bet arī nelīdzsvarota. Personas ar viszemāko izglītības pakāpi, mācību procesā parasti neiesaistās. Dalībvalstis ir vienojušās līdz 15 % paaugstināt saskaņoto kritēriju pieaugušo dalībai mūžizglītībā līdz 2020. gadam. Tomēr saskaņā ar darbaspēka apsekojuma rezultātiem⁷¹, ko izmanto šā kritērija novērošanai, kopš 2005. gada vidējais rādītājs ir samazinājies un 2010. gadā bija 9,1 %; valstu vidū tas ļoti atšķīrās — no 1,4 % līdz 32 %.

Lai risinātu šo jautājumu un arī citas problēmas, ar kurām saskārusies Eiropa, proti, demogrāfiskās izmaiņas, strauja attīstība pārējos pasaules reģionos, nabadzība un sociālo atstumtību, Komisija 2006. gadā publicēja paziņojumu „Pieaugušo izglītība. Mūžu dzīvo — mūžu mācies”⁷². Tajā uzsverts, cik svarīga ir pieaugušo izglītība, lai uzlabotu pieaugušo nodarbinātības iespējas, mobilitāti darba tirgū, svarīgāko priekšmetu apguvi, tādējādi arī vienlaikus veidojot sociāli integrētu darba tirgu un sabiedrību. Pašreiz, kad notiek lēna atveseļošanās no lejupslīdes, šā paziņojuma vēstījumi ir ļoti aktuāli.

Kā vērtējums par paveikto paziņojumam sekoja rīcības plāns pieaugušo izglītībai⁷³ (2007-2010) “Mūžu dzīvo — mūžu mācies”, kurā izklāstīts, kā dalībvalstis un pārējās ieinteresētās personas, Eiropas līmenī atbalstītas, spēj izstrādāt veiksmīgas un efektīvas pieaugušo mācību sistēmas. Padomes “Rezolūcija par atjaunotu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem”⁷⁴ pastiprināja un padziļināja Komisijas politiku par pieaugušo izglītību un tās koncentrēšanos uz mazprasmīgajiem un uz otro iespēju saskaņā ar “ET 2020” stratēģiskajiem mērķiem un kā ieguldījumu stratēģijā “Eiropa 2020” un mērķis sasniegt gudru, ilgtspējīgu un izlīdzinošu izaugsmi Eiropā pēc recesijas.

Būtiski svarīga ir dalība pieaugušo izglītībā un tās līdztiesības vairošana. Jāveicina kvalitātes uzlabošanas kultūra, pievēršot īpašu uzmanību zināšanu apguvējiem, darbinieku

⁷¹ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs>.

⁷² COM(2006) 614, galīgā redakcija: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0614en01.pdf.

⁷³ COM(2007) 558, galīgā redakcija: http://ec.europa.eu/education/policies/adult/com558_en.pdf.

⁷⁴ Padomes rezolūcija par atjaunotu pieaugušo izglītības programmu (2011/C 372/01): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0001:0006:EN:PDF>.

profesionālajai pilnveidošanai, kā arī izglītības sniedzēju veikumam. Ir būtiski ieviest sistēmas, kuras atzītu un apstiprinātu neformālu un ikdienēju mācīšanos, lai tādējādi palīdzētu motivēt pieaugušos. Visbeidzot, kā pamats turpmākai politikas veidošanai ir jāuzlabo arī pieaugušo izglītības datu kvalitāte un salīdzināmība. Izglītības un apmācības kvalitātes uzlabošana un līdztiesības veicināšana ir prioritātes stratēģiskajā sistēmā “ET 2020”⁷⁵.

Grundtvig konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 29. panta 1. punktu *Grundtvig* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) risināt izglītības problēmu, kas saistīta ar lielas daļas Eiropas iedzīvotāju novecošanu;
- b) palīdzēt sniegt pieaugušajiem norādes uz iespējām, kā uzlabot savas zināšanas un kompetenci.

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 29. panta 2. punktu *Grundtvig* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot kvalitāti un pieejamību pieaugušo izglītībā iesaistīto personu mobilitātei Eiropā un palielināt apjomu tā, lai saistībā ar mobilitāti līdz 2013. gadam sniegtu palīdzību vismaz 7 000 personām gadā;
- b) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu sadarbībai starp pieaugušo izglītībā iesaistītajām organizācijām Eiropā;
- c) palīdzēt personām no sociāli nestabilām grupām un personām no sociāli atstumtām grupām, it īpaši gados vecākiem cilvēkiem un tiem, kas ir pārtraukuši izglītošanos, nesāņemot pamata kvalifikācijas, lai sniegtu tiem alternatīvas iespējas izmantot pieaugušo izglītību;
- d) atvieglot jaunrades attīstību pieaugušo izglītībā un to nodošanu, ieskaitot no vienas dalībvalsts citām;
- e) atbalstīt novatoriska uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģijas un prakses attīstību mūžizglītībā;
- f) uzlabot pedagoģiskās pieejas un pieaugušo izglītības organizāciju pārvaldību.

Grundtvig darbību prioritātes

4.1 Mobilitāte un partnerības

Attiecībā uz *Grundtvig* decentralizētajām darbībām, proti, mobilitāti (personāla apmācība uz vietas, apmeklējumi un apmaiņas, asistentūras, semināri, projekti vecāka gadagājuma brīvprātīgajiem, sagatavošanas apmeklējumi) un mācību partnerībām, nav formālu prioritāru tematu. Ir ieteicams apmeklēt savas valsts aģentūras tīmekļa vietni, lai pieteikuma iesniedzējs varētu pārliecināties, vai saistībā ar minētajiem pasākumiem ir vai nav izvirzītas valsts prioritātes vai citi valsts noteikumi.

Mācību partnerības ir noteiktas par partnerībām Eiropas dimensijas stiprināšanai un pieaugušo izglītības organizāciju kvalitātes uzlabošanai, izmantojot starptautisko sadarbību. Mācību

⁷⁵ Turpat 7. zemspētras piezīmē.

partnerības, *Grundtvig* semināri un ikdienējas mācīšanās projekti gados vecāka gadagājuma brīvprātīgajiem atbalsta studējošu pieaugušo mobilitāti. Pieaugušo mācīšanas personālu mobilitāti, kā noteikts rokasgrāmatas par mūžizglītības programmu II daļā, atbalsta saistībā ar mācību partnerībām, kā arī izsniedzot individuālus piešķirumus par dalību apmācību uz vietas vai veicot apmeklējumus un apmaiņas, kā arī asistentūras.

4.2 Daudzpusējie projekti

Daudzpusējos projektos atbalstīs **projektus, kuros apmainīsies ar pieredzi un paraugpraksi, kā arī sekmēs konkrētus rezultātus un ieguvumus, kas piemēroti izplatīšanai (metodes, instrumenti, materiāli, kursi)**, tādējādi izstrādājot inovāciju un/vai izplatot inovāciju un paraugpraksi ar būtiskas ietekmes potenciālu. Īpašu priekšroku saņems projekti, kas paredz organizēt apmācības kursus uz vietas pieaugušo izglītības jomas personālam.

Pieteikumos, kas iesniegti saistībā ar turpmāk uzskaitītajām konkrētajām darbībām, jābūt izklāstītam, kā tie sekmēs konkrēto instrumentu vai politikas pieeju, kas izstrādātas vai ko izstrādā saistībā ar politikas sadarbību Eiropas līmenī, piemērošanu, pielāgošanu un pārbaudīšanu konkrētās pieaugušo izglītības situācijās. Šīs darbības ietver Eiropas/valstu kvalifikāciju ietvarstruktūru⁷⁶, Eiropas pamatnostādnes neformālas izglītības un ikdienējas mācīšanās apstiprināšanai⁷⁷, Eiropas pamatprasmju sistēmu⁷⁸, *Europass*⁷⁹, *ECVET*⁸⁰, *EQARF*⁸¹, kā arī pamatprasmes, kas noteiktas attiecībā uz pieaugušajiem studējošajiem profesionāļiem pētījumā, kuru veica Eiropas Komisijai saistībā ar rīcības plānu pieaugušo izglītībai⁸² utt.

4.2.1 Apgūt pamatprasmes, īstenojot pieaugušo izglītību

Šajā prioritātē uzmanība jāpiešķir pamatprasmēm, kas veido pamatu plašāku transversālu prasmju apgūšanai, un prasmju papildināšanai un padziļināšanai visa mūža garumā. Projektos koncentrē uzmanību uz:

- pieaugušo plašāku piekļuvi tādām pamatprasmēm kā lasītprasme, spēja sazināties svešvalodās, matemātikas zināšanas, pamatzināšanas zinātnē un tehnoloģijās, kā arī digitālā kompetence, pilsoniskās un uzņēmējdarbības prasmes;
- jaunu rakstpratības veidu popularizēšana, kas atvieglo aktīvu līdzdalību mūdienu sabiedrībā, piemēram, kompetence ekonomikā un finansēs, informētība par kultūras, politikas un vides jautājumiem, izglītība veselīgam dzīvesveidam, patērētāju informētība un plašsaziņas līdzekļu lietotprasme;
- kvalitatīvas “otras iespējas izglītības un apmācības” sniegšanu gados jauniem pieaugušajiem un pieaugušajiem, tai skaitā migrantiem, kuriem jāuzlabo savas

⁷⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Ieteikums par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai (2008/C 111), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>.

⁷⁷ <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/5059.aspx>.

⁷⁸ *Ibid.* 15.

⁷⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 2241/2004/EK par vienotu Kopienas sistēmu kvalifikāciju un kompetences pārskatāmībai (*Europass*) (2004/L 390/6): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:390:0006:0020:EN:PDF>.

⁸⁰ Turpat 71. zemsvītras piezīmē.

⁸¹ Turpat 69. zemsvītras piezīmē.

⁸² Turpat 77. zemsvītras piezīmē.

pamatiemaņas; inovatīvu uzņemošās valsts valodas mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrādi imigrantiem;

- brīvprātīgās, kopienas darbībās un ar ģimeni saistītās darbībās iegūto iemaņu atzīšanu;
- darbavietas izmantošanu par vidi, kur apgūt pamatprasmes, izstrādājot inovatīvas pieejas, lai paaugstinātu uzņēmumu personāla vispārējās izglītības līmeni (piemēram, viņu lasītprasmi un rēķinātprasmi), nošķirot to no viņu konkrētajām profesionālajām prasmēm;
- pamatprasmju novērtēšanas uzlabošanu, pamatojoties uz mācīšanās rezultātiem un ietverot neoficiālas un neformālas izglītības apstiprināšanu personām ar minimālām iemaņām un zemu kvalifikāciju;
- valstu kvalifikāciju struktūru ietekmes novērtēšanu attiecībā uz to, kā tās palielina pieaugušo piekļuvi izglītošanās iespējām.

4.2.2. Pieaugušo izglītības nozīme sociālās iekļaušanas un dzimumu līdztiesības nostiprināšanā

- Pieaugušo izglītības pievilcības un pieejamības uzlabošana, jo īpaši pieaugušajiem ar minimālām iemaņām, sociāli neaizsargātiem pieaugušajiem, kā arī atstumtiem pilsoņiem, migrantiem un romiem. Projektos jākoncentrē uzmanība uz:
 - atsevišķu, mūžizglītībā mazāk pārstāvēto studējošo motivēšanu iesaistīties mācību procesā, izmantojot arī konsultāciju pakalpojumus, informēšanas stratēģijas, izpratnes veidošanas kampaņas, neoficiālās un ikdienējās mācīšanās apstiprināšanu, piemērotas mācīšanas un mācīšanās pieejas, kā arī partnerības ar uzņēmumiem;
 - IKT, tālmācības, e-mācības un plašsaziņas līdzekļu izmantošanu, lai paplašinātu piekļuvi pieaugušo izglītībai;
 - alternatīvu mācīšanās pieeju izstrādi, lai integrētu vai atkārtoti integrētu atstumtus un sociāli neaizsargātus pilsoņus sabiedrībā un darba tirgū.
- Dzimumu līdztiesības veicināšana pieaugušo izglītībā, it sevišķi izstrādājot pievilcīgas metodes, lai motivētu vīriešu plašāku dalību pieaugušo izglītības jomās, kurās vīriešu skaits ir nepietiekams.

4.2.3. Radošums un inovācija, tostarp mācīšanās paaudžu starpā; gados vecāku cilvēku mācības; mācības ģimenē

Šīs prioritātes projektos jākoncentrē uzmanība uz šādiem aspektiem:

- sniegt prasmes gados vecākiem cilvēkiem, kas viņiem vajadzīgas, lai spētu pielāgoties pārmaiņām un paliktu sabiedriski aktīvi;
- attīstīt inovatīvas pieejams mācībām paaudzēs un ģimenē un stiprināt gados vecāku cilvēku ieguldījumu citu (piemēram, jaunatnes) izglītībā;
- stiprināt kultūras organizāciju (muzeju, bibliotēku utt.) un jauno plašsaziņas līdzekļu lomu inovatīvu modeļu izstrādē radošā vidē.

4.2.4 Nodrošināt pieaugušo izglītības kvalitāti, ietverot personāla profesionālo pilnveidošanos

Šīs prioritātes projektos jāpievērš uzmanība šādiem aspektiem:

- izvērtēt iespējamās pieaugušo izglītības finansēšanas modeļus, kā arī veikt pieaugušo izglītības piedāvājumu ieguvumu un zaudējumu (un investīciju ienesīguma) analīzi;
- uzlabot pakalpojumu un iestāžu kvalitātes nodrošināšanu, tostarp izpētīt to, kā pieaugušo izglītībai var piemērot Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūru

profesionālajai izglītībai un apmācībām⁸³; uzlabot vadību un izstrādāt īstenotāju akreditācijas standartus;

- pilnveidot izglītotāju, instruktoru un cita personāla prasmes, piemēram, izmantojot sākotnējo apmācību vai apmācību uz vietas, izstrādājot piemērotas kvalifikācijas, kā arī izmantojot pamatprasmju sistēmu pieaugušo izglītības personālam⁸⁴;
- inovatīvu Eiropas kursu izstrādi apmācībai uz vietas un neformālām pieejām personāla pilnveidošanai, piemēram, “ēnu dienām”.

4.3 Tīkli

4.3.1. Sekmēt kohēziju sociālajā jomā un ekonomikā, uzlabojot pieaugušo izglītības iespējas

Šajā prioritātē izveidotajos tīklos ir jākoncentrē uzmanība uz tematiem un mērķa grupām, kas ir sevišķi svarīgas, lai sekmētu sociālo kohēziju un iekļaušanu, piemēram,:

- uzlabot mācību piedāvājumu cietumos un stiprināt pieaugušo izglītības lomu ieslodzīto un bijušo noziedznieku rehabilitācijas stratēģijās;
- izstrādāt stratēģijas, kas novērstu trūkumus valodu apgūvē pieaugušajiem, kur pašlaik apmācības sniegšana ir prasībām neatbilstoša;
- izstrādāt pieaugušo izglītības koncepcijas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un stratēģijas, kas pieaugušo izglītībā palīdzētu iekļaut cilvēkus ar invaliditāti;
- īstenot reģionālo partnerību, mācību pilsētu vai mācību reģionu u. tml. transnacionālo tīklošanos, veidojot ciešu saikni ar pieaugušo izglītību.

Šādi tīkli varētu arī iesaistīt personas, kuras nepārstāv izglītības jomu, bet kurām ir īpašas zināšanas par sociālās politikas konkrēto jomu.

2. NODAĻA. TRANSVERSĀLĀ PROGRAMMA

Politikas pamatojums

Transversālā programma atbalsta Eiropas politikas transversālo aspektu īstenošanu izglītībā un apmācībā, kā noteikts stratēģiskajā sistēmā “ET 2020”⁸⁵, ieskaitot mūžizglītības ieviešanu praksē, īstenojot mūžizglītības stratēģijas un izstrādājot kvalifikāciju ietvarstruktūras un pasākumus, lai nodrošinātu elastīgākas mācību ceļa izvēles iespējas.

⁸³ Turpat 69. zemsvītras piezīmē.

⁸⁴ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/framework_en.htm.

⁸⁵ Turpat 7. zemsvītras piezīmē.

Transversālās programmas konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 32. panta 1. punktu transversālās programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) veicināt Eiropas sadarbību jautājumos, kas skar divas vai vairākas sektoru apakšprogrammas;
- b) veicināt dalībvalstu izglītības un apmācību sistēmu kvalitāti un konverģenci;

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 32. panta 2. punktu transversālās programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) atbalstīt mūžizglītības politikas izstrādi un sadarbību Eiropas līmenī, it īpaši saistībā ar Lisabonas procesu un "Izglītība un apmācības 2010", kā arī Boloņas un Kopenhāgenas procesu un ar tiem saistītām nākamajām darbībām;
- b) nodrošināt atbilstīgu salīdzināmo datu, statistikas un analīzes nodrošinājumu, lai atbalstītu mūžizglītības politikas izstrādi, kā arī pārraudzīt panākumus, kas sasniegti saistībā ar mūžizglītības uzdevumiem un mērķiem, un apzināt sfēras, kam jāpievērš īpaša uzmanība;
- c) veicināt valodu apguvi un atbalstīt valodu dažādību dalībvalstīs;
- d) atbalstīt novatoriska uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģijas un prakses attīstību mūžizglītībā;
- e) nodrošināt to, ka mūžizglītības programmas rezultātus pienācīgi plaši atzīst, demonstrē un pielieto.

1. GALVENĀ DARBĪBA NR. 1. POLITISKĀ SADARBĪBA UN INOVĀCIJA

Galvenās darbības Nr. 1 darbību prioritātes

1.1 Mācību apmeklējumi izglītības un profesionālās izglītības speciālistiem un lēmumu pieņēmējiem (mobilitāte)

Šīs darbības nolūks ir veicināt mācīšanos no līdzbiedriem, t.i., vērošanu, viedokļu apmaiņu un savstarpēju izglītošanos ES līmenī par vispārējas intereses jautājumiem. Tas rosina diskusiju par svarīgiem jautājumiem un veicina kvalitātes nodrošināšanu un izglītības un apmācības sistēmu pārredzamību. Īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai aktīvāk piedalītos politikas veidotāji un lēmumu pieņēmēji.

Mācību apmeklējumu prioritātes 2013. gada uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus būs saskaņā ar 3. iedaļā noteiktajām vispārējām prioritātēm:

1. veicināt sadarbību starp izglītības, apmācības un darba vidi;
2. atbalstīt skolotāju, mācību spēku, kā arī izglītības un apmācības iestāžu vadītāju sākotnējo un tālāko apmācību;
3. sekmēt pamatprasmju apguvi izglītības un apmācības sistēmā;
4. veicināt sociālo iekļaušanu un dzimumu līdztiesību izglītībā un apmācībā, ieskaitot migrantu integrāciju;
5. izstrādāt mūžizglītības un mobilitātes stratēģijas.

1.2 Daudzpusējie projekti

1.2.1 Atbalstīt starptautiskus sadarbības projektus, lai veidotu romu integrēšanas pasākumus mūžizglītības jomā

Romu kopienā ir aktuālas lasītprasmes un rakstītprasmes problēmas, atbiršanas, valodu barjeras un neesoša kultūru dialoga problēmas, kas cieši saistītas ar mājokļa, veselības un nodarbinātības problēmām. Tādēļ nepieciešams vairāk atbalstīt starptautiskos sadarbības projektus, lai izveidotu mūžizglītības pasākumus romu integrēšanai, noteikt un apmainīties ar apvienotu pasākumu paraugpraksi izglītības jomā un citiem sociāliem/nodarbinātību veicinošiem risinājumiem romu integrēšanai, vienlaikus neaizmirstot, ka nepieciešams lielāks atbalsts kultūras un valodas vidē un skolas gaitās.

Tālab projektos jācenšas:

- pārņemt novatoriskus risinājumus, kas kultūras un valodas vidē un skolas gaitās veiksmīgi ļāvuši ieviest skolotāju palīgu sistēmu, ievērojot apvienotos izglītības un sociālos pasākumus romu bērnu un audzēkņu integrēšanai, un sevišķi valodas un rakstpratības jautājumus;
- pārņemt efektīvas apvienotas mācīšanās stratēģijas, lai veicināt romu audzēkņu dalību un celt zināšanu līmeni.

1.3 Tīkli

Šīs darbības mērķis ir izveidot transversālus tīklus, kas sekmē savstarpēju politikas apgūšanu, kā arī informācijas un labu praksi apmaiņu saistībā ar inovatīvu pieeju mūžizglītībai izstrādi un īstenošanu.

Šādiem tīkliem ir jāapvieno visi attiecīgie dalībnieki no visām attiecīgajām nozarēm un politikas veidošanas un īstenošanas līmeņiem (valsts, reģionālais, vietējais), kā arī jānodrošina forums/platforma kopīgai apsvēršanai un Eiropas līmeņa sadarbībai, nosakot un veicinot inovācijas un paraugpraksi.

1.3.1 Veicināt mūžizglītības stratēģiju, ietverot pārejas starp dažādām izglītības un apmācības jomām

Inovatīvu mūžizglītības politikas virzienu izstrādes un īstenošanas atbalstīšana valsts, reģionālā un vietējā līmenī, it sevišķi veicinot mūžizglītības iespējas un virzienus, kas vērsti uz studējošo personu, ir elastīgi un kam nav strupceļu, izmantojot praktiskus instrumentus, lai nodrošinātu personīgo attīstību, nodarbinātību un sociālo iekļaušanu visu grupu un izcelsmes pilsoņiem, proti:

- valsts kvalifikāciju struktūras un mācīšanās novērtēšanas sistēmas;
- iepriekšējas un izmēģinājuma izglītības (ietverot neoficiālu un neformālu izglītību) apstiprināšanas shēmas;
- pieejamos pakalpojumus, kas nodrošina labas kvalitātes mūžizglītības virzību un konsultācijas;
- citus pasākumus, lai mācīšanos padarītu pievilcīgāku un lai atbalstītu studējošo motivāciju (piemēram, finansiālus stimulus un atbalstu);

- darbības, lai paplašinātu dalību un palielinātu izglītības sasniegumu līdztiesību, pievērstos īpašām vajadzībām, kādas ir sociālekonomiski neaizsargātām grupām un netradicionāliem studējošajiem;
- partnerības starp formālās un neformālās izglītības un apmācības jomām, uzņēmumiem, kultūras un radošajās nozarēm, brīvprātīgajiem un kopienas dalībniekiem reģionālā un vietējā līmenī, kas saistīti ar nodarbinātību un sociālās iekļaušanas iniciatīvām;
- sadarbību starp reģioniem saistībā ar mūžizglītības stratēģiju izstrādi un īstenošanu.

1.3.2 Atbalstīt tīkla darbības, lai informētu par veiksmīgāko romu sociālās integrācijas pieredzi, ietverot kultūras, valodas un sociālos aspektos

Lai romu kopienās un ārpus tām padziļinātu izpratni par romu kultūras mantojumu un izglītības un individuālās izaugsmes potenciālu, nepieciešams atbalstīt starptautiskās tīkla aktivitātes un minētajās jomās definēt paraugpraksi un ar to dalīties, ieskaitot romu iekļaušanas izglītības un sociālos/nodarbinātības aspektus.

Tādējādi tīkliem jāveicina:

- visu iesaistīto dalībnieku izpratnes padziļināšana un atdeve romu integrācijai izglītības un apmācības ceļā, kā arī saskaroties ar kultūru, kopā ar pārējiem politikas pasākumiem;
- paraugprakses izplatīšana par romu bērnu un studentu integrēšanu un izglītības līmeņa uzlabošanu skolā, ietverot valodas un rakstpratības jautājumus.

2. Galvenā darbība Nr. 2. Valodas

Politikas pamatojums

Valodu prasmes ir būtiskas, lai stiprinātu Eiropas pilsoniskumu, veicinātu kultūru dialogu, nostiprinātu sociālo kohēziju un personīgo attīstību. Šīs prasmes paver iespējas atklāt jaunas vērtības, jaunu pārlicību un jaunus uzvedības modeļus. Stratēģiskajā sistēmā “ET 2020”⁸⁶ valodu mācīšanās uzlabošanai ir piešķirta prioritāte, lai uzlabotu izglītības un apmācības kvalitāti dalībvalstīs.

Valodu prasmes ir būtiskas arī Eiropas pilsoņu un uzņēmumu mobilitātes vajadzībām. Praktiskas valodu un starpkultūras iemaņas ir ļoti svarīgas ekonomikas izaugsmei un labākām darbavietām, jo tās uzlabo nodarbinātību un palīdz Eiropas uzņēmumiem efektīvi konkurēt pasaules tirgū.

2011. gada novembrī izglītības ministri pieņēma Padomes secinājumus par valodu prasmēm mobilitātes veicināšanai⁸⁷, kuros sevišķi uzsvērts, ka visās jomās, kur Eiropas sadarbībai var būt nozīme, ir būtiski arī turpmāk atbalstīt valodu apguvi visos izglītības līmeņos, paplašināt piedāvāto valodu skaitu, uzlabot valodas kursu kvalitāti un atbilstību un ieviest inovatīvas valodu apguves metodes.

Valodu apguves un valodu dažādības veicināšana ir visas programmas un it īpaši programmu *Comenius*, *Erasmus*, *Grundtvig* un *Leonardo* mērķis. “Valodu” prioritāte papildina šīs nozaru programmas, pievēršoties valodu mācīšanas un apguves nepieciešamībai divās vai vairākās no šīm nozarēm. Šajā programmā tiek atbalstītas visas valodas.

Galvenās darbības Nr. 2 darbību prioritātes

2.1 Daudzpusējie projekti

Daudzpusējos transversālos projektos ir jāpievēršas vismaz divām no četrām izglītības nozarēm, kas ietvertas *LLP* nozaru programmās. Projekti veicina izpratnes veidošanu par valodu apguvi un Eiropas Savienības daudzvalodību. Tie veicina piekļuvi valodu apguves resursiem, kā arī izstrādā un izplata valodu mācību materiālus un instrumentus valodas prasmju pārbaudīšanai. Ja vien tas iespējams, projektos tiek izmantota Eiropas Padomes vienotā valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēma.

2.1.1 Izglītības, apmācības un darba vides sadarbība

Šajā jomā tiks veicināti projekti, kas tieksies uzlabot valodas prasmes, lai palielinātu izredzes atrast darbu un uzlabotu Eiropas konkurētspēju. Projekti atbalsta it īpaši pasaules valodu apguvi sakarā ar arvien ciešāku ekonomisko sadarbību ar trešām valstīm. Projektos var izstrādāt praktiskus rīkus un metodes, lai novērtētu uzņēmumu valodas vajadzības un ierosinātu un izmēģinātu iespējamus risinājumus.

⁸⁶ Turpat 7. zemspējas piezīmē.

⁸⁷ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/126373.pdf.

2.1.2 Veicināt un stiprināt retāk lietoto Eiropas valodu apgūšanu

Projektu mērķis ir uzturēt un rosināt reti lietoto Eiropas valodu vitalitāti, piemēram, mazo valstu valodas, reģionu vai vēl mazāku teritoriju valodas.

2.1.3 Veicināt lingvistisko kompetenci izglītības un apmācības sistēmā

Projektos izstrādā programmas / mācību programmas, kurām jāapmierina audzēkņu prasības dažādās izglītības un apmācības jomās, kā arī jāintegrē metodikas mācībām mājās un valodas kurss, pēc kura var saņemt sertifikātu atbilstoši Eiropas vienotajai valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēmai.

Projekti var atbalstīt valodu agrīno apgūšanu un apmierināt mācību vajadzības sociāli neaizsargātiem cilvēkiem (piemēram, cilvēki ar dzirdes vai redzes traucējumiem, migranti, romi un cilvēki ar mācīšanās grūtībām). Programmās var arī ietvert metodikas, kurās izmanto jaunākās iespējas, ko piedāvā jaunie plašsaziņas līdzekļi un mācīšanās tehnoloģijas, ja tas uzlabo faktisko mijiedarbību un mācīšanās iespējas ar personām, kurām mērķvaloda ir dzimtā valoda (piemēram, izstrādājot e-sadraudzības modeļus un/vai divpusēju sadarbību, apgūstot dažādas nozares un/vai izmantojot dažādas iespējas, ko nodrošina sociālie tīkli).

2.1.4 Atbalstīt mācību daļēju vai pilnīgu norisi divās valodās

Daudzpusējie projekti atbalsta topošo skolotāju, instruktoru un skolotāju instruktoru apmācību, sagatavojot viņus kā valodas un cita priekšmeta pasniedzējus. Vienlaikus daudzpusējie projekti veicina sadarbību starp skolām un citiem izglītības un apmācības īstenotājiem, kuri piedāvā pilnīgi vai daļēji bilingvālas mācības (*CLIL*).

Bilingvālo mācību metodes pārbauda, īsteno un ar tam apmainās iesaistītās skolas, skolēni, mācību spēks, mācību spēka sagatavošanas iestādes un citi izglītības īstenotāji.

2.1.5 Veicināt kaimiņvalstu valodu apguvi

Projekti starp dalībvalstīm, kas, iesaistoties kopīgās darbībās, izstrādā instrumentus, kuri ļaus savstarpēji apgūt attiecīgās valodas. Projekti ierosina inovatīvas valodu apguves metodes, lai stimulētu ciešāku sadarbību ar kaimiņvalstīm visās nozarēs: izglītībā, kultūrā, tirdzniecībā utt.

2.2 Tīkli

Transversālie tīkli veicina valodu politikas virzienu īstenošanu Eiropā. Tie veicina valodu apguvi un valodu dažādību, uzlabo informācijas par inovatīvām metodēm un paraugprakses apmaiņu, īpaši starp lēmumu pieņēmējiem un vadošajiem profesionāļiem izglītībā, kā arī pielāgo un izplata iepriekšējo projektu rezultātus potenciālajiem lietotājiem (valsts iestādēm, praktiķiem, uzņēmējiem, valodu apguvējiem un citiem). Tie tādējādi sniedz ieguldījumu panākt izglītības sistēmās ilgtermiņa pārmaiņas.

2.2.1 Stiprināt sociālo iekļautību, iespēju vienlīdzību un līdztiesību izglītībā, ietverot migrantu un romu integrāciju

Tīklos izplata veiksmīgus imigrantu integrācijas piemērus, piem., pateicoties tam, ka apgūta uzņemošās valsts valoda vai sniegti pakalpojumi imigrantu dzimtajā valodā. Var popularizēt

paraugpraksi visās jomās, piemēram, strīdu izšķiršana un konsultēšana, juridiskā mutiskā tulkošana, veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu pieejamība utt.

2.2.2 Izplatīt tādu projektu rezultātus, kas saistīti ar Eiropas atzinības zīmi par valodu apguvi, un veicināt to tīklošanos

Tīklos organizē un/vai atbalsta sarīkojumus un darbības, kas apkopo un izplata veiksmīgu projektu rezultātus. Tās var būt iniciatīvas, kam piešķirta Eiropas atzinības zīme, kādas *LLP* daļas projekti un projekti, kam nav ES finansējuma. Bez tam tīkli atbalstīs apmaiņu un sadarbību starp projektiem.

2.2.3 Veicināt Eiropas mazo valodu apguvi un lietošanu

Valodu daudzveidības popularizēšanas nolūkā tīkli veicina paraugprakses apmaiņu un reti lietoto valodu apguvi, piemēram, mazo valstu valodas, reģionu un vēl mazāku teritoriju valodas.

2.2.4 Atbalstīt mācību daļēju vai pilnīgu norisi divās valodās

Tīkli atbalstīs sadarbību starp skolām un citām izglītības jomām, kuri piedāvā pilnīgi vai daļēji bilingvālas mācības (*CLIL*). Tie arī atbalsta topošo skolotāju sagatavošanu valodas un cita mācību priekšmeta integrētai apguvei.

Divvalodu mācību metodes un to ieviešanas sistēmu pārbauda, apgūst, ar tām apmainās un tās izplata starp iesaistītajām skolām, skolēniem, mācību spēku, mācību spēka sagatavošanas iestādēm un citiem izglītības īstenotājiem. Tīkli veicina apmaiņu un sadarbību, kas saistīta ar divvalodu mācībām, starp skolām un citām izglītības jomām, t. i., pieaugušo izglītību, profesionālo izglītību un apmācību.

3. GALVENĀ DARBĪBA NR. 3. IKT

Politikas pamatojums

IKT sekmēšana izglītības procesā ir visas programmas un jo īpaši programmu *Comenius*, *Erasmus*, *Grundtvig* un *Leonardo* mērķis. „IKT” prioritāte papildina šīs programmas, pievēršoties IKT saistībā ar izglītības vajadzībām divās vai vairākās no šīm nozarēm.

Šī prioritāte ir vērsta uz IKT potenciālu kā katalizatoru sociālai un izglītības inovācijai un pārmaiņām. Runa ir nevis par tehnoloģijām, bet gan par to, kā mācīšanos var uzlabot, izmantojot IKT (piemēram, inovācijas pedagoģijā un pieejas izglītībai; personu, kas pametušas mācības, piesaistīšana mācībām; formālās, neformālās un neoficiālās izglītības iespēju integrēšana; elastīga mūžizglītība, lai novērstu digitālo plaisu un sociālekonomisko nošķiršanu).

Kopš Lisabonas procesa visās dalībvalstīs ir panākts ievērojams progress attiecībā uz IKT jomu izglītībā. Gandrīz visas izglītības un mācību iestādes ir aprīkotas ar IKT un ietvertas tīklā ar IKT palīdzību. Tomēr ir jādara vēl vairāk, lai pilnībā izmantotu IKT potenciālu un tādējādi sekmētu inovatīvus pedagoģiskus risinājumus, vispārēju mūžizglītības pieejamību un pamatprasmju apgūšanu. Tas maksimāli palielinās peļņu no pašreizējā ieguldījuma IKT atbalstītā izglītībā. Lai gan IKT un izglītības joma panākts progress, ļoti pietrūkst jauno tehnoloģiju un kreatīvās pedagoģijas sistēmiskas un praktiskas pielietošanas formālajā izglītībā. Izglītības iestādes neizmanto IKT potenciālu modernizēt mācīšanās un mācīšanas metodes.

Galvenās darbības Nr. 3 darbību prioritātes

3.1 Daudzpusējie projekti

3.1.1 Nostiprināt pamatprasmes, piemēram, digitālo kompetenci, vienojot izglītības jomu un darba vidi

Steidzami nepieciešams saprast un stiprināt jaunās prasmes, kas vajadzīgas, lai izglītību un apmācību padarītu piemērotāku zināšanu sabiedrības vajadzībām, labāk nodrošinātu pilsoņus ar pamatprasmēm un attiecīgi īstenotu 21. gadsimta mūžizglītības un prasmju politiku. Daudzas no šīm iemaņām ir transversālas — ietver dažādas mācību jomas —, un IKT var palīdzēt tās attīstīt.

Minēto prasmju veicināšanai ir nepieciešamas jaunas mācīšanās un mācīšanas pieejas un stratēģijas, kas pamatotas uz aktīvas mācīšanās pieeju, piemēram, kopīgu mācīšanos, mācīšanos no līdzbiedriem kopienās, problēmu radošu risināšanu, atklājumiem, mācīšanos darot, uz pieredzi balstītu mācīšanos, kritisku domāšanu un radošumu.

Digitālā kompetence ir viena no pamatiemaņām dzīvē un nodarbinātībā. Saistībā ar izglītību jautājums vairs nav par to, vai tehnoloģijas ir jāizmanto, bet drīzāk, kā, kur un kādai darbībai jāizmanto šīs tehnoloģijas. Tādēļ uzmanība jāpievērš pedagoģiskajam atbalstam, mācīšanās iespējām un pieeju novērtēšanai, kas veicinās digitālās kompetences un citu pamatprasmju apgūšanu.

Steidzami ir labāk jāizprot un jāatbalsta digitālās kompetences apgūšana ikdienējā un neformālajā mācīšanās procesā, sasaistot to ar formālas izglītības iespējām mūžizglītības kontekstā (mācību programmas, mācīšanās rezultāti), veicinot mūžizglītības un iemaņu politiku.

3.1.2 Inovatīvas pedagoģijas un novērtēšanas metodes dažādiem mācību ceļiem

Mūsdienās mācīšanās vairs nav lineāra, un indivīdi dzīves laikā izmanto dažādus mācību ceļus, ko atbalsta plašā formālās izglītības un ikdienējās mācīšanās iespēju dažādība, kā arī internetā pieejamie resursi. Tomēr šādi jauni mācību ceļi tradicionālajās izglītības nozarēs un ikdienējas mācīšanās procesā rada būtiskas problēmas attiecībā uz tradicionālo mācību programmu, novērtējumu, mācīšanās rezultātiem un atzīšanas mehānismiem. Arvien biežāk tiek izmantotas it īpaši brīvi pieejamās izglītības līdzekļi un materiāli, un tie rada īpašas iespējas un pārbaudījumus.

Projektos jāizstrādā un jāanalizē inovatīvas pedagoģijas un novērtēšanas pieejas un metodes, lai atbalstītu dažādus individuālos mācību ceļus un tādējādi palīdzētu studējošajiem efektīvāk savienot izglītību ar darba vidi. Projektos šīs metodes būtu jāattīsta, jāizmēģina un jāanalizē praksē īstenotos izmēģinājuma projektos dažādos mācību kontekstos; turklāt jāiesaista tādas svarīgas ieinteresētās personas kā skolēni, mācību spēks / instruktori, izglītības prakses pārstāvji un, ja iespējams, politikas veidotājus un lēmumu pieņēmējus. Ar šiem projektiem jāveicina sistēmiskāka inovāciju pielietošana un ietekme mācīšanās un mācīšanas procesā, izmantojot jaunas tehnoloģijas. Tiem ir arī jāpalīdz organizācijām un pašiem studējošajiem labāk novērtēt visu veidu mācīšanās rezultātus un mācīšanās vajadzības nākotnē. Šīm jaunajām metodēm un pieejām ir jāveicina mūžizglītības un iemaņu politikas ieviešana.

Abu prioritāšu projekti var ietvert:

- inovatīvu gadījumu izpēti par brīvi pieejamās izglītības līdzekļiem un materiāliem, kuru mērķis izglītību padarīt brīvi pieejamu un savstarpēji saistīt ikdienējo mācīšanos, neformālo izglītību un formālo izglītību. Galvenā uzmanība jāpievērš paraugprakses vadlīnijām un īstenošanas stratēģijām, lai būtu iespējama pielāgota, sistēmiska un ilgtspējīga izmantošana;
- tiešsaistes mācīšanās kopienu izmantošanu, lai pilnveidotu transversālās prasmes, piemēram, mācīšanos mācīties, uzņēmējdarbības prasmes, sadarbību, darbu ar dažādām kultūrām, pašpārvaldi utt.;
- izvērtējumu, kā digitālo kompetenci var labāk integrēt mācību programmā un mācīšanās rezultātos ne tikai formālas izglītības līmeņos, bet arī neformālā izglītībā un ikdienējā mācīšanās procesā;
- atbalstu tam, ka ikdienēja mācīšanās un neformāla izglītība darbavietā papildina formālas izglītības / apmācības kursu;
- IKT izmantošanu mācību ceļu dažādošanai un personalizēšanai, ietverot tradicionālās izglītības nozares un ikdienēju mācīšanos;
- IKT balstītu sociālo tīklu rīku un platformu izmantošanu, lai no jauna piesaistītu personas, kam draud sociālās atstumtības risks (priekšlaicīgi mācības pametušie, mazākumtautības, imigranti, gados vecāki darba ņēmēji utt.), tādējādi sniedzot iespēju (atkal)apvienot grupas, kurām draud sociālā atstumtība, ar sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītības un pilsonisko līdzdalību;

- paraugprakses izskatīšanu un virtuālās mobilitātes nostiprināšanu izglītībā un darba vidē, ņemot vērā netradicionālos mācību ceļus;
- jaunu veidojošu un apvienojošu novērtēšanas pieeju izmēģināšanu, atbalstot tiešsaistes, uz sadarbību pamatotu mācīšanos, mācīšanos no līdzbiedriem, pašmācības un virtuālo mobilitāti, kā arī ietverot dažādus individuālus mācību ceļus.

3.2 Tīkli

3.2.1 Ieinteresēto personu kopienas Eiropā; jaunu tehnoloģija pārņemšana izglītībā un apmācībā

Temati:

- veidot vispusīgu Eiropas kopienu, lai diskutētu un dalītos pieredzē par brīvi pieejamās izglītības līdzekļiem un brīvajiem mācību līdzekļiem. Svarīgi ņemt vērā, ka uzmanības centrā ir ne tikai brīvo mācību materiālu piekļūšana, bet arī pieredzes apmaiņa saistībā ar brīvi pieejamās izglītības līdzekļiem;
- dalīšanās ar zināšanām un paraugpraksi, kā arī jaunu stratēģisku partnerību izveidošana, kas iesaista visus galvenos IKT sekmētā mācību procesa dalībniekus, ietverot gan pieprasījumu, gan piedāvājumu (piemēram, gan izdevējus, gan *ad hoc* satura veidotājus; uzņēmumus, pētniecības jomu, politikas veidotājus un tādus izglītības dalībniekus kā studentus); mērķis ir noskaidrot priekšnoteikumus, panākumu faktorus, šķēršļus jauno tehnoloģiju pārņemšanai izglītībā un apmācībā;
- padomu un atbalsta sniegšanu transversālos jautājumos, kas attiecas uz digitāla satura pakalpojumu izmantošanu formālu, neformālu un ikdienējas mācīšanās procesā, tādus kā juridiskie jautājumi, kuri saistīti ar intelektuālā īpašuma tiesībām, kvalitātes standartiem, e-novērtēšanu un e-portfeļiem;
- nākotnes redzējumu, prognožu scenāriju un ieteikumu par IKT mainītajām iezīmēm un pievienoto vērtību izstrādi, lai pārveidotu izglītības un apmācības sistēmas nolūkā tās padarīt piemērotākas nākotnes zināšanu sabiedrībai.

3.2.2 Ieinteresēto personu kopienas Eiropā; izmēģinājuma projektu un projektu rezultātu izplatīšana

Tīkli veicinās jauno tehnoloģiju un pedagoģijas prakses integrēšanu izglītībā un apmācībā visā Eiropā.

Tīkli organizēs un/vai atbalstīs sarīkojumus un darbības, ar kurām izplatīs rezultātus no iepriekšējiem projektiem, kas atzīti par paraugprakses piemēriem. Būtu jānodrošina, lai paraugprakses piemēri no visām attiecīgajām izglītības jomām tiktu plaši izplatīti un izmantoti.

Tīkli var pārņemt iniciatīvas no projektiem, kuriem nav ES finansējuma, un, vēlams, lai tie izplatītu ilgtspējīgus un pielāgojamus projektus.

3.2.3 Ieinteresēto personu kopienas Eiropā; sociālekonomiskās un digitālās plaisas mazināšana

Temati:

- to secinājumu analīze, nostiprināšana un izplatīšana, kuros izklāstīts, kā digitālā kompetence var palīdzēt sociālās atstumtības riska grupām uzlabot pašcieņu,

pašpārliecinātību, autonomiju un motivāciju atgriezties iesaistīties izglītībā; uzsvāra likšana uz empīrisko pierādījumu analīzi un gadījumu izpēti apkopošana riska grupām un jauniem mācību ceļiem;

- dalīšanās ar zināšanām un paraugpraksi un jaunu stratēģisko partnerību veidošana, kas ietver galvenos dalībniekus visām sabiedrības sfērām (uzņēmumi, sabiedriskās organizācijas, izglītības un apmācības jomas ieinteresētās personas, lietotāju organizācijas); mērķis ir noskaidrot priekšnoteikumus, panākumu faktorus, šķēršļus digitālās kompetences sniegšanai un apgūšanai atstumtības riska grupās;
- nākotnes scenāriji, ieteikumi un darbības vadlīnijas attiecībā uz to, kā izglītība var novērst šāda veida digitālo plaisu un sniegt piekļuvi — pretējā gadījumā atstumtiem — indivīdiem.

4. GALVENĀ DARBĪBA NR. 4. REZULTĀTU IZPLATĪŠANA UN IZMANTOŠANA

Politiskais konteksts

Prioritāte “Rezultātu izplatīšana un izmantošana” norāda uz arvien lielāku politikas veidotāju un praktiķu informētību par vajadzību nodrošināt maksimāli lielu ES finansēto projektu un darbību ietekmi stratēģijas “Eiropas 2020”⁸⁸ un stratēģiskās pamatsistēmas “ET 2020”⁸⁹ atbalstam.

Galvenās darbības Nr. 4 svarīgākais mērķis ir palīdzēt izveidot sistēmu efektīvai rezultātu izmantošanai vietējā, nozaru, reģionālā, valsts un Eiropas līmenī sinerģijā ar informēšanas darbībām. Saskaņā ar šo galveno darbību finansētās darbības papildina konkrētu rezultātu izplatīšanu un izmantošanu arī nozaru programmās un ar citu galveno darbību palīdzību.

Pēdējā *LLP* gadā šī darbība lielāko uzmanību pievērsīs programmas septiņos darbības gados gūto rezultātu apkopošanai, plašai izplatīšanai un secinājumu izdarīšanai. Šā uzaicinājuma projektos jāierosina integrēta pieeja divās vai vairākās atšķirīgās *LLP* jomās.

Galvenās darbības Nr. 4 darbību prioritātes

4.1 Daudzpusējie projekti

Priekšroka būs projektiem, kuri ir vērsti uz šādām jomām.

4.1.1 Prakses kopienas

Projektos jāveido mūsdienīgas, interaktīvas un tīmeklī balstītas prakses kopienas, kuras rosinātu dialogu starp projekta saņēmējiem un lietotājiem, tostarp lēmumu noteicējiem, par konkrētiem tematiem un prioritātēm, kas aplūkotas *LLP* darbības pēdējo gadu laikā. Nepieciešama starpprogrammu pieeja. Prakses kopienās lietotāji var reģistrēties un saņemt personalizētu, īpaši pielāgotu informāciju, kas apkopota no attiecīgajām projekta vietnēm, un aktīvi piedalīties tematiskās diskusijās pieredzējušu koordinātoru vadībā.

⁸⁸ Turpat 3. zemsvītras piezīmē.

⁸⁹ Turpat 7. zemsvītras piezīmē.

Projektos jādefinē snieguma un ieguvuma rādītāji. Tie var papildināt pastāvošās platformas vai vietnes, kas parāda skaidru pievienoto vērtību, tomēr nedrīkst vienkārši atdarināt pastāvošās prakses kopienas.

Projektos jāparāda ilgspējas potenciāls, un kopienas, kas vēl tiks izveidotas, saistīs/integrēs ar citām platformām, kas izveidotas nākamā programmā.

4.1.2 Tematiskā, mērķtiecīga “vērtības celšanas” darbību izplatīšana un novērtēšana

Viens no galvenās darbības Nr. 4 stratēģiskajiem mērķiem likt tiltu starp *LLP* projekta rezultātiem un lēmumu pieņēmējiem (integrēšana). Tā kā programma tuvojas noslēgumam, šīs darbības projektos jāapkopo un jāapzina “vērtības celšanas” un rezultātu izmantošanas paraugprakse visās *LLP* jomās, galvenokārt daudzpusējos projektos un tīklos. Projektiem jānostiprina programmas ietekme, saistot individuālo projektu rezultātus ar plašāku sabiedrības daļu. Projektos jāņem vērā un jāizmanto konkrētās darbības, kuras izstrādātas jau *LLP*⁹⁰ darbības laikā, tematisko rezultātu izplatīšanai.

Projektos:

- vāc, izvērtē un izplata informāciju par paraugpraksi, produktiem un ieguvumiem no visām *LLP* darbībām, kuru mērķis ir konkrēts stratēģiskais temats (piemēram, iekļautība, valodu apguve, uzņēmējdarbības kompetence, izglītības priekšlaicīga pamešana, e-mācības darbā, aktīvs pilsoniskums⁹¹ u. tml.). Darbības ir specifiskas un piemērotas konkrētai mērķgrupai, izmantojot vajadzīgos saziņas līdzekļus, piemēram, rakstus laikrakstos, darbseminārus konferencēs, konkrētas vietnes, lietišķos žurnālus, tiešsaistes videomateriālus utt.;
- apzināt un novērtēt paraugpraksi, kad projektu rezultāti ir veiksmīgi ietekmējuši lēmumu pieņēmējus (valsts, reģionu un vietējā līmenī) un tika izmantoti, lai, mainot pastāvošos apstākļus, panāktu ilgspējīgu un sistēmisku ietekmi.

3. NODAĻA. JEAN MONNET PROGRAMMA

Jean Monnet programmas konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 35. panta 1. punktu *Jean Monnet* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) stimulēt mācīšanas, pētniecības un pārdomu pasākumus Eiropas integrācijas studijās;
- b) atbalstīt atbilstīgu skaitu iestāžu un apvienību, kuras nodarbojas ar problēmām, kas saistītas ar Eiropas integrāciju un izglītošanu un apmācībām Eiropas perspektīvā.

Saskaņā ar programmas izveides lēmuma 35. panta 2. punktu *Jean Monnet* programmas darbības mērķi ir šādi:

⁹⁰ Piemēram, tematiskā pārraudzība un dažādas tematisko tīklu darbības, kuras koordinē valsts aģentūras. Skatīt: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc2414_en.htm.

⁹¹ Tā kā 2013. gads ir “Eiropas Pilsoņa gads”, šis temats aplūkojams *LLP* projektos, kuru mērķis ir izglītība, kas rosina aktīvu pilsoniskumu.

- a) stimulēt izcilību izglītošanā, pētniecībā un pārdomās Eiropas integrācijas studijās augstākās izglītības iestādēs Kopienā un ārpus tās;
- b) uzlabot akadēmisko speciālistu un Eiropas pilsoņu zināšanas un informētību ar Eiropas integrāciju saistītos jautājumos;
- c) atbalstīt galvenās Eiropas iestādes, kas nodarbojas ar Eiropas integrācijas jautājumu risināšanu;
- d) atbalstīt augstas kvalitātes Eiropas iestādes un apvienības, kas darbojas izglītības un apmācību jomās.

***JEAN MONNET* MĀCĪŠANAS, PĒTNIECĪBAS UN DOMU APMAIŅAS DARBĪBAS**

1. MĀCĪŠANAS PROJEKTI (*JEAN MONNET* MODUĻI, *JEAN MONNET* KATEDRAS UN *JEAN MONNET* KATEDRAS AD PERSONAM)

Šīs *Jean Monnet* programmas darbības mērķis ir Eiropas Savienībā un ārpus tās augstākās izglītības iestāžu līmenī Eiropas integrācijas studijās stimulēt mācīšanu, pētniecību un pārdomas. Mērķis ir visā pasaulē uzlabot augstskolu pasniedzēju, studentu un pilsoņu zināšanas un informētību jautājumos, kas saistīti ar Eiropas integrāciju.

Priekšroka būs projektiem, kas:

- būs pieejami studentiem no citam augstākās izglītības iestādēm (t. i. tajā pašā pilsētā vai reģionā);
- ir plašāki par kursiem, kurus parasti piedāvā tieši ar Eiropas integrāciju saistītos priekšmetos;
- aplūko konkrētus, ar Eiropas integrāciju saistītus tematus, piemēram, Eiropas kaimiņattiecību politika un ES politikas laba pārvaldība;
- pieejami tiem studentiem, kuru redzeslokā uzreiz nenonāk Eiropas integrācijas studijas (piemēram, tādu nozaru studenti kā zinātne, inženierzinātnes, medicīna, izglītība, māksla, valodas utt.);
- ir inovatīvi un īsteno darbības tajās valstīs un reģionos, kur programma vēl nav darbojusies vai nav darbojusies pietiekami;
- iesaista tos profesorus un docentus, kuri programmu vēl nav izmantojuši;
- sekmē Eiropas integrācijas mācīšanu pamatskolā un vidusskolā un sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā;
- sniedz labumu pilsoniskās sabiedrības grupām.

2. CITI AKADĒMISKIE UN PĒTNIECĪBAS PROJEKTI (*JEAN MONNET* IZCILĪBAS CENTRI, INFORMĀCIJAS UN PĒTNIECĪBAS DARBĪBAS UN DAUDZPUSĒJĀS IZPĒTES GRUPAS)

Priekšroka būs projektiem, kas:

- ietver akadēmiska līmeņa darbības, kurās tiek izmantoti daudzdisciplīnu resursi;
- ir atvērti pilsoniskajai sabiedrībai;
- iesaista pētniekus, kuri izstrādā doktora disertāciju vai kuru pēcdoktorantūras pieredze nepārsniedz 5 gadus;
- paredz veidot kopīgas starptautiskas darbības un strukturālu sasaisti ar akadēmiskajām iestādēm citās valstīs, lai iegūtu pētniecības rezultātus, kurus nevar iegūt valsts pētniecības darbībās (šī prioritāte attiecas tikai uz informācijas un pētniecības darbībām un daudzpusējām izpētes grupām);
- ir inovatīvi un īsteno darbības tajās valstīs un reģionos, kur programma vēl nav darbojusies vai nav darbojusies pietiekami;
- iesaista tos profesorus un docentus, kuri programmu vēl nav izmantojuši;
- iesaista valstu un starptautisku apvienību profesorus un pētniekus, kas specializējušies Eiropas integrācijas studijās;
- izveido saturu un pedagoģijas metodiku un līdzekļus, kas veicina Eiropas integrācijas mācīšanu pamatskolā un vidusskolā un sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā;
- veido starptautiskus Eiropas projektus par Eiropas integrācijas vēstures rakstīšanu no vienotas Eiropas perspektīvas.